

**Prognoza oddziaływania na środowisko do
Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu
Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z
perspektywą do roku 2029**

Tarnowskie Góry, czerwiec 2020 r.

Tytuł:	Prognoza oddziaływania na środowisko do Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029
Odbiorca:	Powiat Tarnogórski ul. Karłuszowiec 5 42-600 Tarnowskie Góry
Wykonawca:	IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. ul. Barbary 21 40-053 Katowice
Autor:	mgr inż. Marta Majka
Sfinansowane ze środków:	Budżet Powiatu

Tarnowskie Góry, czerwiec 2020 r.

SPIS TREŚCI:

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami	4
1.1. Dokumenty regionalne	5
1.2. Dokumenty krajowe.....	11
1.3. Polityka Unii Europejskiej	14
2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy	14
3. Analiza istniejącego stanu środowiska	15
3.1. Charakterystyka powiatu tarnogórskiego.....	15
3.2. Analiza i ocena stanu środowiska	16
4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	30
5. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu..	32
6. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko.....	35
6.1. Identyfikacja i ocena potencjalnych oddziaływań na środowisko zadań ujętych w projekcie POŚ.....	35
6.2. Przewidywane oddziaływanie na istniejące formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000, pomniki przyrody, zinventaryzowane siedliska gatunków chronionych i korytarze ekologiczne	44
7. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	44
8. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie POŚ	46
9. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania.....	46
10. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	50
11. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.....	50
Wykaz materiałów:	54

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

W dniu 14 czerwca 2016 r. Uchwałą Nr XXII/163/2016 Rada Powiatu Tarnogórskiego przyjęła „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2016-2019 z perspektywą do roku 2024”. Analizowany dokument stanowi kolejną aktualizację Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego i obejmuje lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029.

Podstawą prawną opracowania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r. poz. 1396 t.j. ze zm.), który nakłada na organy wykonawcze gmin/powiatów obowiązek sporządzania gminnych/powiatowych programów ochrony środowiska.

Wyznaczone w Programie cele i kierunki interwencji są zgodne z celami i kierunkami określonymi w „Programie ochrona środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024”, a także innymi strategicznymi dokumentami nadrzędnymi.

Program zawiera ocenę stanu środowiska powiatu tarnogórskiego z uwzględnieniem danych oraz wskaźników ilościowych charakteryzujących poszczególne komponenty środowiska. Ponadto w niniejszym opracowaniu dokonano klasyfikacji i hierarchizacji najważniejszych problemów środowiskowych. Wyznaczono obszary, cele i kierunki interwencji. Określono także harmonogram realizacji zadań własnych i harmonogram realizacji zadań koordynowanych Programu, w których sprecyzowano zadania do realizacji wraz ze wskazaniem podmiotu odpowiedzialnego i szacunkowych kosztów. Ustalono również działania systemowe mające na celu wsparcie procesu wdrażania i realizacji Programu. Określono system monitoringu Programu i wskazano możliwości finansowania założonych w opracowaniu zadań. Ponadto wyznaczono wytyczne do tworzenia i realizacji gminnych programów ochrony środowiska.

W Programie Ochrony Środowiska ujęto analizę uwarunkowań wynikających z dokumentów strategicznych krajowych, wojewódzkich i gminnych, a w szczególności z ustaleniami i rekomendacjami wynikającymi z:

- Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”,
- Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2020 z perspektywą do 2030,
- Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Planu działań na lata 2015-2020,
- Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024,
- Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji. Aktualnie Zarząd Województwa Śląskiego opracowuje projekt Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego,
- Programu ochrony powietrza dla strefy śląskiej mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki w powietrzu,
- Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030,
- Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”,
- Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2023 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie,

- Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2024,
- Strategii Rozwoju Powiatu Tarnogórskiego do roku 2022,
- Strategii Rozwoju Turystyki Powiatu Tarnogórskiego na lata 2011-2020,
- Strategii Rozwoju Kultury w Powiecie Tarnogórskim na lata 2010-2020.

W niniejszej Prognozie przeprowadzono ocenę spójności i zgodności Programu Ochrony Środowiska z celami właściwej polityki w zakresie zmian klimatu, w tym w szczególności z zapisami „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

Ponadto oceniono funkcjonowanie korytarzy ekologicznych określonych w opracowaniu pn. „Korytarze ekologiczne w województwie śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Etap I”.

1.1. Dokumenty regionalne

Program ochrony środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego jest dokumentem określającym cele i priorytety w obszarze poprawy stanu środowiska Województwa Śląskiego. Naczelną zasadą przyjętą w Programie jest zasada zrównoważonego rozwoju, która umożliwia zharmonizowany rozwój gospodarczy i społeczny zgodny z ochroną walorów środowiska. Wyznaczone cele nakreślają konkretne wyzwania dla Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029. Są to:

cel nadrzędny:

- dążenie do poprawy stanu środowiska w województwie oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochrona i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami,

powietrze atmosferyczne:

- znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze województwa śląskiego związana z realizacją kierunków działań naprawczych,
- realizacja racjonalnej gospodarki energetycznej łączącej efektywność energetyczną z nowoczesnymi technologiami,

zasoby wodne:

- system zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu dobrego stanu wód,

gospodarka odpadami:

- zbudowanie systemu zgodnego z hierarchią postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawaniu odpadów, a następnie przygotowanie do ponownego użycia, recykling i inne metody odzysku oraz wdrożenie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego na ich selektywnym zbieraniu i termicznym przekształcaniu pozostałych odpadów palnych z odzyskiem energii,

ochrona przyrody:

- zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu,

zasoby naturalne:

- zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi,

gleby:

- racjonalna gospodarka zasobami glebowymi,

tereny poprzemysłowe:

- przekształcenie terenów poprzemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi,

hałas:

- dążenie do osiągnięcia poziomów dopuszczalnych hałasu regulowanych prawem, poprzez realizację założeń POH ograniczających hałas drogowy, kolejowy i przemysłowy,

promieniowanie elektromagnetyczne:

- utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym,

przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym:

- ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

***Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji
Projekt Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego – 2020 r.***

Program ochrony powietrza (POP) dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji został przyjęty uchwałą Nr V/47/5/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 18 grudnia 2017 r.

Program ten jest aktualizacją Programu przyjętego przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr IV/57/3/2014 z dnia 17 listopada 2014 r. Potrzeba aktualizacji wynika wprost z ustawy Prawo ochrony środowiska, która wskazuje na konieczność opracowania aktualizacji Programu ochrony powietrza, co 3 lata w przypadku, gdy nadal notowane są przekroczenia norm jakości powietrza. Kluczową rolę dla skutecznej realizacji działań naprawczych wskazanych w Programie odgrywa podjęta przez Sejmik Województwa Śląskiego w 2017 r. uchwała w sprawie: wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Nadrzędnym celem aktualizacji Programu ochrony powietrza jest opracowanie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego.

Aktualnie Zarząd Województwa Śląskiego opracowuje projekt Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego. Program ten został opracowany w związku z odnotowaniem w 2018 r. przekroczenia standardów jakości powietrza oraz docelowego poziomu benzo(a)pirenu w województwie śląskim.

Podczas prac nad aktualizacją POP zweryfikowano zaplanowane i realizowane dotychczas działania naprawcze oraz opracowano katalog działań korygujących.

Program ochrony powietrza dla strefy śląskiej mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki w powietrzu

Niniejszy dokument został przyjęty Uchwałą Nr VI/12/7/2019 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 26 sierpnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Programu ochrony powietrza dla strefy śląskiej mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki w powietrzu.

Program został przygotowany z powodu odnotowania w 2017 r. przekroczeń dobowego poziomu dopuszczalnego dla dwutlenku siarki.

Nadrzędnym celem Programu ochrony powietrza jest określenie przyczyn wystąpienia w 2017 r. przekroczenia poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki oraz wskazanie działań naprawczych, których realizacja doprowadzi do poprawy jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu dwutlenku siarki na zdrowie mieszkańców strefy śląskiej.

W związku z faktem incydentalnego wystąpienia przekroczeń poziomu dopuszczalnego dwutlenku siarki w strefie śląskiej uznano, co związane było z wystąpieniem niekorzystnych warunków meteorologicznych, że wystarczającym do osiągnięcia stanu właściwego będzie realizacja obowiązującego na terenie województwa śląskiego Programu ochrony powietrza. Zgodnie z przeprowadzoną analizą w zakresie wpływu poszczególnych źródeł emisji na wysokość stężeń dwutlenku siarki w powietrzu, głównymi kierunkami działań naprawczych powinna być redukcja emisji powierzchniowej (pochodzącej z indywidualnych systemów grzewczych). Dlatego wskazano działania z Programu uchwalonego w 2017 r., które w największym stopniu przyczyniają się do redukcji emisji dwutlenku siarki. Ma to na celu uzyskanie maksymalnego efektu ekologicznego.

Istotną rolę w skutecznej realizacji działań naprawczych w zakresie obniżenia emisji ze źródeł bytowo-komunalnych odgrywa wspomniana wcześniej uchwała w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, jak również ograniczeń dotyczących spalanych paliw. Przeprowadzone w ramach niniejszego Programu analizy wykazały, że działania wskazane w Programie oraz realizacja uchwały antysmogowej doprowadzą do osiągnięcia poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki w powietrzu, wobec czego nie proponuje się innych działań ponad te wskazane w Programie uchwalonym w 2017 r.

Zaplanowane do realizacji działania naprawcze obejmują również zadania wspomagające związane z prowadzeniem akcji promocyjnych i edukacyjnych. W Programie zamieszczono również katalog dobrych praktyk, który zawiera głównie działania o charakterze organizacyjnym i wspomagającym.

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego precyzuje **wizję**: Województwo śląskie będzie: miejscem o wyróżniających walorach krajobrazowych i przyrodniczych, w którym bogactwo zasobów, optymalnie użytkowane i skutecznie chronione, stworzy lepszą jakość życia i zdrowia człowieka, regionem zrównoważonego rozwoju, w którym wysoka świadomość przyrodnicza mieszkańców przyczyni się do utrwalenia nowego wizerunku województwa śląskiego oraz regionem o sprawnym systemie zarządzania komponentami środowiska przyrodniczego i przestrzeni.

Misją województwa śląskiego jest zachowanie i odtwarzanie dziedzictwa przyrodniczego i przyrodniczo-kulturowego oraz zrównoważone korzystanie z zasobów przyrody i kształtowanie środowiska przyrodniczego na jego obszarze, uwzględniając potrzeby przyszłych pokoleń oraz nie naruszające potrzeb i praw w tym zakresie mieszkańców sąsiadujących województw.

Strategia precyzuje następujące cele strategiczne:

- I cel strategiczny: Zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności w dobrym stanie oraz umożliwiającym korzystanie z ich zasobów obecnym i przyszłym pokoleniom,
- II cel strategiczny: Zachowanie i ochrona obszarów o wysokich walorach krajobrazowych oraz powstrzymanie degradacji krajobrazu i przywracanie ładu przestrzennego,
- III cel strategiczny: Zintegrowany system zarządzania środowiskiem przyrodniczym i przestrzenią,
- IV cel strategiczny: Wysoki poziom świadomości ekologicznej i holistycznej wiedzy o przyrodzie i krajobrazie oraz zaangażowania mieszkańców województwa śląskiego w ich ochronę.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

Zgodnie z wizją Województwa Śląskiego w 2020 r. województwo ma być regionem zapewniającym dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie, o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce oraz istotnym partnerem w procesie rozwoju Europy.

Osiągnięcie tak nakreślonej wizji rozwoju poprzez wykorzystanie i wzmocnienie posiadanych pozytywnych wartości, usuwanie barier rozwojowych oraz kreowanie nowych wartości oznacza, iż Śląsk będzie regionem: „czystym” we wszystkich składnikach środowiska naturalnego, zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów, stwarzającym warunki do zdrowego życia

i realizującym zasady zrównoważonego rozwoju oraz regionem o dużych walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także turystyczno-rekreacyjnych, z różnorodną ofertą spędzania wolnego czasu.

Program Ochrony Środowiska przed Hałasem dla województwa śląskiego do roku 2023 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie

Celem Programu jest wyszczególnienie podstawowych kierunków i zakresu działań niezbędnych do przywrócenia dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Działania zaproponowane w ramach niniejszego dokumentu zostały podzielone na trzy rodzaje:

- **Działania krótkookresowe – realizowane w trakcie trwania Programu:**
Strategia krótkookresowa realizowana będzie przez następujące działania:
 - podjęcie działań związanych z realizacją inwestycji umożliwiających wyprowadzenie ruchu samochodowego poza teren ścisłej zabudowy mieszkaniowej (planowanie przedsięwzięcia, uzyskanie decyzji dla modernizacji, rozbudowy istniejących oraz budowy nowych dróg),
 - remonty i modernizacja nawierzchni drogowych,
 - realizacja działań naprawczych nałożonych wynikających z postępowania organów ochrony środowiska,
 - remonty i modernizacja linii kolejowych,
 - utrzymanie torowiska w dobrym stanie poprzez regularne szlifowanie i frezowanie szyn, stosowanie urządzeń do smarowania szyn oraz oczyszczanie i uzupełnienia podsypki tłuczniowej,
- **Działania długookresowe – realizowane po okresie trwania Programu, służące wskazaniu możliwych sposobów i kierunków działań przewidzianych do realizacji**
Strategia długookresowa realizowana będzie przez następujące działania:
 - ocena skuteczności i stopnia realizacji działań podjętych w ramach Programu ochrony środowiska przed hałasem na etapie wykonywania aktualizacji Programu,
 - rozpatrzenie konieczności wykonania przeglądu ekologicznego dla rejonów, dla których na etapie aktualizacji mapy akustycznej wykazane zostaną dalsze przekroczenia wartości dopuszczalnych hałasu,
 - modernizacja, rozbudowa oraz budowa nowych dróg,
 - redukcja natężenia ruchu poprzez budowę obwodnic, tworzenie stref z zakazem lub ograniczeniem ruchu pojazdów,
 - wspieranie i promowanie komunikacji zbiorowej m.in.: poprzez kreowanie priorytetów dla komunikacji, podnoszenie standardów przewozów, rozwijanie floty taboru, wprowadzenie inteligentnych systemów,
 - promowanie pojazdów elektrycznych i hybrydowych m.in. poprzez komunikację zbiorową,
 - utrzymanie torowiska w dobrym stanie poprzez regularne szlifowanie i frezowanie szyn, stosowanie urządzeń do smarowania szyn oraz oczyszczanie i uzupełnienia podsypki tłuczniowej,
 - remonty i modernizacja linii kolejowych,
 - stopniowa wymiana taboru na nowocześniejszy,
- **Działania ciągłe – realizowane w trakcie i po okresie trwania Programu**
Działania ciągłe realizowane będą przez następujące działania:
 - prowadzenie właściwej polityki w zakresie planowania przestrzennego (planowanie nowych źródeł hałasu w oddaleniu od obszarów podlegających ochronie akustycznej, stosowanie zasad strefowania zabudowy, ograniczanie na etapie uchwalania mpzp

możliwości lokalizowania nowych obszarów podlegających ochronie akustycznej w strefach oddziaływania hałasu o poziomie większym od dopuszczalnego,

- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie możliwości minimalizacji oddziaływania akustycznego pochodzącego od ruchu pojazdów (promowanie komunikacji zbiorowej oraz proekologicznych postaw w zakresie korzystania z pojazdów samochodowych, stopniowa eliminacja pojazdów niespełniających wymagań akustycznych,
- prowadzenie kontroli stanu nawierzchni drogowych,
- prowadzenie remontów nawierzchni, wynikających z realizowanych corocznych przeglądów stanu nawierzchni drogowej,
- prowadzenie kontroli przestrzegania przepisów dotyczących prędkości ruchu.

Program Ochrony Środowiska Powiatu Tarnogórskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2024

Celem Programu jest przedstawienie wytycznych do racjonalnych działań programowych na dalsze lata i poprawa stanu środowiska przyrodniczego Powiatu Tarnogórskiego. Zawarte w nim rozwiązania organizacyjne oraz logistyczno – techniczne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi w zakresie trzech kapitałów: ludzkiego, ekologicznego i ekonomicznego. Władze Powiatu poważnie podchodzą do obowiązków jednostki w zakresie opracowania strategicznych dokumentów powiatowych, co pozwala im na bieżąco kontrolować stan środowiska oraz planować na tej podstawie działania służące ochronie środowiska. Najpilniejszymi do rozwiązania kwestiami w zakresie racjonalnego gospodarowania w środowisku przyrodniczym są problemy gospodarki wodno - ściekowej, stanu czystości wód powierzchniowych i powietrza, rekultywacji powierzchni ziemi. Ponadto na skutek rozwoju Powiatu, w zakresie urbanizacji, komunikacji, gospodarki, pojawiają się lub raczej intensyfikują problemy, które dotychczas nie oddziaływały w sposób znaczący na środowisko i mieszkańców. Takimi problemami są np. zagrożenie hałasem lub uszczuplanie terenów otwartych kosztem powstawania nowych osiedli mieszkalnych.

W niniejszym Programie wyznaczono następujące priorytety ekologiczne, do których przypisano cele długoterminowe do osiągnięcia do 2023 r.:

- Priorytet ekologiczny I – jakość powietrza o Cel długoterminowy: I.1. Poprawa, jakości powietrza oraz wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.
- Priorytet ekologiczny II, – jakość wód powierzchniowych i podziemnych o Cel długoterminowy: II.1. Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych.
- Priorytet ekologiczny III – gospodarka odpadami o Cel długoterminowy: III.1. Rekultywacja byłych Zakładów Chemicznych Tarnowskie Góry.
- Priorytet ekologiczny IV – zasoby przyrodnicze powiatu o Cel długoterminowy: IV.1. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i zrównoważone użytkowanie zasobów przyrodniczych.
- Priorytet ekologiczny V – klimat akustyczny i pola elektromagnetyczne o Cel długoterminowy: V.1. Poprawa klimatu akustycznego poprzez obniżenie hałasu do poziomu obowiązujących standardów. Cel długoterminowy: V.2. Ochrona przed polami elektromagnetycznymi
- Priorytet ekologiczny VI – zapobieganie poważnym awariom o Cel długoterminowy: VI.1. Ochrona przed skutkami poważnej awarii.
- Priorytet ekologiczny VII – kopaliny i gleby o Cel długoterminowy: VII.1. Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi o Cel długoterminowy: VII.2. Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem oraz rekultywacja terenów zdegradowanych.
- Priorytet ekologiczny VIII – edukacja ekologiczna o Cel długoterminowy: VIII.1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu.

Zapisy dotychczas obowiązującego Programu Ochrony Środowiska Powiatu Tarnogórskiego bezpośrednio stanowią wytyczne do sformułowania celów i kierunków interwencji określonych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2020-2024 z perspektywą do

roku 2029”.

Strategia Rozwoju Powiatu Tarnogórskiego do roku 2022

Strategia rozwoju powiatu jest dokumentem zawierającym zbiór celów i kierunków przekształceń cech jego zasobów, dokonywanych przy zachowaniu nadrzędności interesów społeczności powiatowej. Jej zapisy stanowią o decyzjach, zorientowanych na organizowanie warunków życia mieszkańców i prowadzenia działalności przez przedsiębiorstwa i instytucje. Zawiera wizję rozwoju, ogólnie określającą przyszły docelowy stan powiatu oraz zmiany przyczyniające się do jej zaistnienia. Strategia jest także wyrażeniem ambicji różnych jej twórców, którzy troszcząc się o wspólne dobro mieszkańców powiatu jednocześnie pragną, aby ich możliwe do zrealizowania marzenia stały się faktem.

Podstawą aksjologiczną wizji rozwoju powiatu tarnogórskiego jest uznanie zalet różnorodności cech jego mieszkańców. Wartości przez nich wyznawane, w tym wola kontynuowania tradycji, stanowią o szczególnej atrakcyjności tego obszaru.

Wizja: Powiat tarnogórski będzie miejscem życia harmonijnie rozwijających się społeczności, które szanują wartości budowane przez pokolenia i racjonalnie wykorzystują lokalne zasoby naturalne oraz instytucjonalne.

Misja: Integrować wysiłki gmin, instytucji publicznych, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedsiębiorczych jednostek i liderów przemian lokalnych w dziedzinach, służących rozwojowi społeczności powiatu.

W Strategii wyznaczono cztery priorytety rozwoju:

- gospodarka – zróżnicować strukturę i wzmocnić konkurencyjność,
- usługi społeczne – racjonalnie zaspokajać rosnące potrzeby,
- komunikacja – poprawić funkcjonalność,
- turystyka i rekreacja – zdobyć znaczącą pozycję ponadregionalną. Ciekawe obiekty zabytkowe oraz zasoby środowiska przyrodniczego stanowią podstawy atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej powiatu tarnogórskiego.

Jednym z celów i kierunków przedsięwzięć w Strategii jest poprawa warunków ekologicznych i podnoszenie świadomości ekologicznej społeczności powiatu oraz poprawa jakości środowiska naturalnego.

Strategia Rozwoju Turystyki Powiatu Tarnogórskiego na lata 2011-2020

Strategia rozwoju turystyki jest dokumentem planowania długookresowego, który zawiera szczegółowe postanowienia dotyczące wybranych kompetencji i możliwości inicjowania przedsięwzięć przez władze powiatowe. Jest Strategią funkcjonalną, została zorientowana na szczególnie ważny obszar działania powiatu, istotny dla jego przyszłości i wymagający indywidualnego dopracowania. Strategia stanowi zbiór decyzji mających na celu organizowanie warunków tworzenia atrakcyjności turystycznej powiatu, w tym prowadzenia działalności turystycznej przez różne przedsiębiorstwa i instytucje.

Wizja: Powiat tarnogórski będzie miejscem oferowania nowoczesnych produktów turystycznych, które przyciągną:

- masowego nabywcę, w zakresie oferty obiektów rekreacyjnych i przemysłowych,
- turystów indywidualnych, zainteresowanych ofertą wyspecjalizowaną, zorientowaną merytorycznie,
- wycieczka dzieci i młodzieży, korzystające z oferty kompleksowej.

Strategia Rozwoju Kultury w Powiecie Tarnogórskim na lata 2010-2020

Strategia ta jest dokumentem, który w kompleksowy sposób poddaje analizie stan szeroko rozumianej kultury, określając jej sytuację, szanse i zagrożenia, a także wskazując perspektywy rozwoju w przyszłości, zarówno dla poszczególnych gmin, jak i całego powiatu.

Wizja: W Powiecie Tarnogórskim:

1. są atrakcyjne miejsca zamieszkania, w którym oprócz zatrudnienia ludzie mogą się kształcić, obcować z kulturą masową i kulturą wysoką.
2. kultura wpływa pozytywnie na stosunki międzyludzkie, sposób bycia i zachowanie. Kultura łądzi miejscowe podziały oraz kształtuje kapitał społeczny: uczciwość, odpowiedzialność, pracowitość, umiejętność współdziałania.
3. w oparciu o potencjał infrastruktury, przemysł kulturowy i turystyczny powstają nowe miejsca pracy.
4. obok samorządu, wywodzący się stąd lub tu mieszkający naukowcy, artyści, architekci są ambasadorami kultury powiatu i współdecydują o jakości przestrzeni publicznej oraz oferty kulturalnej.
5. zaakceptowane przez społeczeństwo i samorząd powiatowy, a następnie zrealizowane zaplanowane w niniejszej Strategii, priorytety rozwoju i produkty kulturalne powiatu oraz każdej z gmin skutkują zmianą jakości życia w regionie.

Kultura i sztuka od dawna były najlepszym narzędziem strategii rozwojowych miast, regionów, czy nawet całych państw. Środki zainwestowane w kulturę tworzą ważniejszy kapitał – kapitał ludzki, podnoszą także poziom zasobów kultury.

Misja: Wspomaganie i integrowanie kulturotwórczych przedsięwzięć na terenie całego powiatu niezależnie od tego, jaki podmiot jest organizatorem.

Zapisy ww. Strategii pośrednio stanowią wytyczne do sformułowania celów i kierunków interwencji określonych w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029”.

1.2. Dokumenty krajowe

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 roku. Cele i odpowiadające im kierunki interwencji Strategii istotne w kontekście poprawy jakości środowiska w powiecie tarnogórskim to:

Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska:

- modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

Ze względu na swoją rolę i przypisane jej zadania Strategia stanowi instrument elastycznego zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w kraju. Łączy w sobie wymiar strategiczny z wymiarem operacyjnym: wskazuje niezbędne działania oraz instrumenty realizacyjne - projekty flagowe i strategiczne, zapewniające jej wdrożenie. Ustala również system koordynacji i realizacji, wyznaczając role poszczególnym podmiotom publicznym oraz sposoby współpracy ze światem biznesu, nauki oraz społeczeństwem.

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020, przyjętej uchwałą Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r., zgodnie z wymogami ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2016 r. poz. 383, 1250, 1948 i 1954 oraz z 2017 r. poz. 5).

Poniżej przedstawiono cel główny i cele szczegółowe Strategii, które mają znaczenie w kontekście Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tarnogórskiego:

- **Cel główny:** Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym,
- **Cel szczegółowy I:** Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną,
- **Cel szczegółowy II:** Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony,
- **Cel szczegółowy III:** Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”

Strategia obejmuje dwa istotne obszary: energetykę i środowisko oraz określa kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 r. Głównym celem jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnym i przyszłym pokoleniom, z uwzględnieniem ochrony środowiska, oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę. Cele szczegółowe i odpowiadające im kierunki Strategii istotne w kontekście polityki środowiskowej powiatu to:

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,
- zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,
- uporządkowanie zarządzania przestrzenią.

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,
- poprawa efektywności energetycznej,
- wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,
- rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,
- rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne.

Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
- ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,
- wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,
- promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 z perspektywą do 2030

Głównym celem Krajowego Programu Ochrony Powietrza (KPOP) jest poprawa jakości powietrza na terenie kraju, a w szczególności na obszarach, gdzie stwierdzone zostały przekroczenia standardów jakości. Zgodnie z założeniami KPOP ma to nastąpić poprzez osiągnięcie, w możliwie krótkim czasie, dopuszczalnych poziomów pyłu zawieszonego i innych substancji szkodliwych w powietrzu, wymaganych przepisami prawa unijnego transponowanych do prawa polskiego, a w perspektywie do 2030 r. – poziomów wskazywanych przez Światową Organizację Zdrowia.

Kierunkami działań prowadzącymi do osiągnięcia celów szczegółowych, tj. osiągnięcia i dotrzymania co najmniej standardów jakości powietrza określonych w prawodawstwie unijnym oraz krajowym, są:

- podniesienie rangi zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym oraz powołanie Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza,

- stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza,
- włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi,
- rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza,
- upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Poniżej wymieniono cele i odpowiadające im kierunki działań istotne dla polityki środowiskowej powiatu tarnogórskiego:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:

- dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,
- ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,
- adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich:

- stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami,
- organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybackiej do zmian klimatu.

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:

- wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
- zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:

- monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu.

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,
- ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Plan działań na lata 2015-2020

Cel główny Programu został przedstawiony następująco: Poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społecznym i gospodarczym kraju.

Cele szczegółowe i kierunki interwencji:

- Cel szczegółowy A: Podniesienie poziomu wiedzy oraz wzrost aktywności społeczeństwa w zakresie działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej.
- Cel szczegółowy B: Doskonalenie systemu ochrony przyrody.
- Cel szczegółowy C: Zachowanie i przywracanie siedlisk przyrodniczych oraz populacji zagrożonych gatunków.
- Cel szczegółowy D: Utrzymanie i odbudowa funkcji ekosystemów będących źródłem usług dla człowieka.
- Cel szczegółowy E: Zwiększenie integracji działalności sektorów gospodarki z celami ochrony różnorodności biologicznej.
- Cel szczegółowy F: Ograniczanie zagrożeń wynikających ze zmian klimatu oraz presji ze strony gatunków inwazyjnych.

- Cel szczegółowy G: Zwiększenie udziału Polski na forum międzynarodowym w zakresie ochrony różnorodności biologicznej.

Cele ww. dokumentów w powiązaniu ze specyfiką regionu śląskiego oraz powiatu tarnogórskiego wyznaczają konkretne działania dla Programu Ochrony Środowiska na kolejne lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029.

1.3. Polityka Unii Europejskiej

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest **Siódmy Ogólny Unijny Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego do 2020 r.** Program działań skupia się na trzech obszarach priorytetowych: kapitale naturalnym zasobooszczędnej gospodarce niskoemisyjnej i zdrowiu i dobrostanu ludzi.

Program obejmuje dziewięć celów priorytetowych oraz następujące działania, które UE musi podjąć w celu ich zrealizowania do 2020 r.:

- ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii,
- przekształcenie Unii w zasobooszczdną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną,
- ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem problemami i zagrożeniami dla ich zdrowia i dobrostanu,
- maksymalizacja korzyści płynących z prawodawstwa Unii w zakresie środowiska poprzez lepsze wdrażanie tego prawodawstwa,
- doskonalenie wiedzy i bazy dowodowej unijnej polityki w zakresie środowiska,
- zabezpieczenie inwestycji na rzecz polityki w zakresie środowiska i klimatu oraz uwzględnienie kosztów ekologicznych wszelkich rodzajów działalności społecznej,
- lepsze uwzględnianie problematyki środowiska i większa spójność polityki,
- wspieranie zrównoważonego charakteru miast w Unii,
- zwiększenie efektywności Unii w podejmowaniu międzynarodowych wyzwań związanych ze środowiskiem i klimatem.

Aby uzyskać istotny postęp, wymagany przez prawo Unii Europejskiej konieczne jest wdrożenie i stosowanie wytycznych ujętych w prawodawstwie unijnym dla ulepszenia polskiego systemu ochrony środowiska. Cele i zadania dotyczące ochrony środowiska, wskazujące z reguły na konieczność zmniejszenia presji na środowisko, zawarte są w szeregu krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych, obejmujących szeroko rozumiane kwestie planowania gospodarczego, przestrzennego i społecznego.

Analizując cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, należy stwierdzić, że najistotniejsze z punktu widzenia projektowanego dokumentu obszary, cele i kierunki ujęte zostały w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2029”.

2. Informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko jest jednym z podstawowych dokumentów przygotowywanych w ramach procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029”. Pozwala na przeprowadzenie oceny potencjalnych (pozytywnych i negatywnych) skutków środowiskowych przedsięwzięć określonych w projekcie Programu.

Zakres prognozy został określony w oparciu o obowiązujące przepisy prawa – w szczególności art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach

oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r., poz. 283 t.j. ze zm.). Zakres został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach (pismo znak: WOOŚ.411.50.2020.AOK z dnia 29 kwietnia 2020 r.) oraz ze Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (Opinia Sanitarna znak: NS-NZ.9022.22.1.2020 z dnia 21 kwietnia 2020 r.).

W prognozie przeanalizowano aktualny stan środowiska przyrodniczego na terenie powiatu tarnogórskiego, obszary, cele oraz kierunki interwencji przewidziane do realizacji w projekcie Programu, których zadaniem jest poprawa jakości środowiska naturalnego. Wynikające z przeprowadzonej analizy wnioski odniesiono do stanu środowiska w powiecie i przeanalizowano możliwe skutki środowiskowe realizacji Programu. Identyfikację i ocenę poszczególnych zadań dokonano w tzw. macierzach skutków środowiskowych na poszczególne elementy środowiska takie jak: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz i klimat, zasoby naturalne oraz obszary chronione, w tym obszary Natura 2000, pomniki przyrody, zinwentaryzowane siedliska gatunków chronionych i korytarze ekologiczne. Oceniono także wpływ na zdrowie ludzi oraz zabytki i dobra materialne.

3. Analiza istniejącego stanu środowiska

3.1. Charakterystyka powiatu tarnogórskiego

Powiat tarnogórski leży w środkowo-północnej części województwa śląskiego, na obrzeżu aglomeracji Śląskiej. Od zachodu graniczy z powiatem gliwickim oraz powiatem strzeleckim (województwo opolskie), od południa z miastami na prawach powiatu tj. Gliwicami, Zabrzem, Bytomiem i Piekarami Śląskimi, od wschodu z powiatem będzińskim oraz powiatem myszkowskim, a od północy z powiatem lublinieckim.

Powiat zajmuje powierzchnię 644 km² (64 419 ha), co daje mu 10 pozycję wśród 17-stu powiatów ziemskich województwa śląskiego.

W skład powiatu wchodzi 9 gmin, w tym 4 miejskie i 5 wiejskich tj.:

- miasta (gminy miejskie): Kalety, Miasteczko Śląskie, Radzionków, Tarnowskie Góry,
- gminy wiejskie: Krupski Młyn, Ożarowice, Świerklaniec, Tworóg, Zbrosławice.

Pod względem powierzchni największą gminą w powiecie są Zbrosławice a najmniejszą Radzionków.

Według danych GUS powiat tarnogórski zamieszkuje 140 022 osób (stan na 30.06.2019 r.). Obszar powiatu jest bardzo silnie zaludniony (214 mieszkańców na km²) i zurbanizowany (ok. 67,3% ludności zamieszkuje miasta).

Gminą o największej liczbie ludności są Tarnowskie Góry, a gminą o najmniejszej liczbie ludności jest Krupski Młyn.

Powiat położony na północ od aglomeracji górnośląskiej, południowa jego część jest silnie rozwinięta przemysłowo i technologicznie (Tarnowskie Góry, Radzionków), z kolei tereny północno-zachodnie oraz wschodnie mają charakter rolniczo-leśny (51,7% powierzchni powiatu to Lasy Lublinieckie).

Przez obszar powiatu przebiega granica pomiędzy dwiema prowincjami geograficznymi: Niżem Środkowoeuropejskim (północna część powiatu) oraz Wyżyną Małopolską obejmującą znacznie większą południową część powiatu. Obszar powiatu leży na przejściu dwóch zasadniczych jednostek fizjograficznych południowej Polski tj. Wyżyny i Niziny Śląskiej - Równiny Opolskiej i Garbu Tarnogórskiego. Granica morfologiczna oddzielająca obie te jednostki zaznacza się dość wyraźnie w terenie w postaci niewielkiego progu na zachodzie i zachodnich stoków - wzniesień koło Miasteczka Śląskiego na wschodzie. Przebieg jej wyznacza w przybliżeniu linia Miedary - Czarna Huta (na północ od Tarnowskich Gór) - Miasteczko Śląskie.

Rzeźba terenu powiatu związana jest z rzeźbą całego regionu. W południowej jej części (okolice Piekar Rudnych i Bobrownik) wykazuje bardzo stare elementy wieku paleogeńskiego, są to piąty

wyżynne o charakterze płaskowyżów z fragmentami bardzo starych zrównań w trzeciorzędzie, gdyż Wyżyna Śląska tworzyła ląd i uległa kilkakrotnemu zrównaniu. Powierzchnia ta została w oligocenie rozcięta dolinami rzek uchodzących do morza karpackiego.

Tereny powiatu tarnogórskiego posiadają wysokie walory przyrodniczo- krajobrazowe związane z występowaniem rozległych obszarów leśnych z towarzyszącymi kompleksami terenów otwartych, interesującą florą i fauną, stanowiące otulinę dla miejsko – przemysłowego obszaru aglomeracji katowickiej, czyste ciek i zbiorniki wodne z zachowanymi naturalnymi biocenozami.

Dominującą formą użytkowania terenu w powiecie są lasy, które stanowią niewiele ponad połowę jego obszaru. Obszar ten jest unikatowy na Śląsku i powinien nadal spełniać swą rolę jako cały kompleks leśny z licznymi polanami oraz terenami podmokłymi. Tereny te mają ogromne znaczenie gospodarcze i przyrodnicze dla północnej części województwa śląskiego. Są to w przeważającej części typowe zbiorowiska borowe, stanowiące integralną część kompleksu Lasów Lublinieckich, będących pozostałością dawnej Puszczy Śląskiej.

Obszary prawnie chronione na terenie powiatu zajmują 568,14 ha, co stanowi zaledwie 0,9 % ogólnej powierzchni powiatu.

Na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują się dwa obszary Natura 2000 tj.:

- Obszar Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie (PLH 240003),
- Obszar Natura 2000 Dolina Małej Panwi (PLH160008).

W granicach powiatu tarnogórskiego znajduje się jeden korytarz ekologiczny w randze krajowej: 51k Mała Panew. Zgodnie z danymi zamieszczonymi na geoportalu Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska (www.mapy.orsip.pl) na terenie powiatu znajdują się ponadregionalny korytarz ekologiczny dla ptaków „Lasy Lublinieckie” oraz korytarz regionalny dla ptaków: „Lasy Lublinieckie – Jura Krakowsko-Częstochowska” oraz „Lasy Lublinieckie- Dolina Przemszy”.

3.2. Analiza i ocena stanu środowiska

Ochrona poszczególnych komponentów środowiska może pociągać za sobą konieczność realizacji inwestycji, które mogą mieć chwilowy negatywny wpływ na inne komponenty środowiskowe. Poniżej omówione zostały elementy środowiska, które mogą być zagrożone wpływem realizowanych inwestycji.

Walory przyrodniczo-krajobrazowe

Obszary prawnie chronione na terenie powiatu zajmują 568,14 ha, co stanowi zaledwie 0,9 % ogólnej powierzchni powiatu.

Rezerwaty przyrody

Rezerwat przyrody Segiet w skład, którego wchodzi obszar oznaczony w planie urządzania lasu Nadleśnictwa Brynek na dzień 31 grudnia 2001 r. Rodzaj rezerwatu: leśny, Typ ochrony: fitocenotyczny, Podtyp ochrony: zbiorowisk leśnych, Typ ekosystemu: leśny i borowy, Podtyp ekosystemu: lasów wyżynnych. Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych.

Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych fragmentu naturalnego lasu bukowego wraz z całym bogactwem gatunkowych fauny i flory.

Obszary NATURA 2000

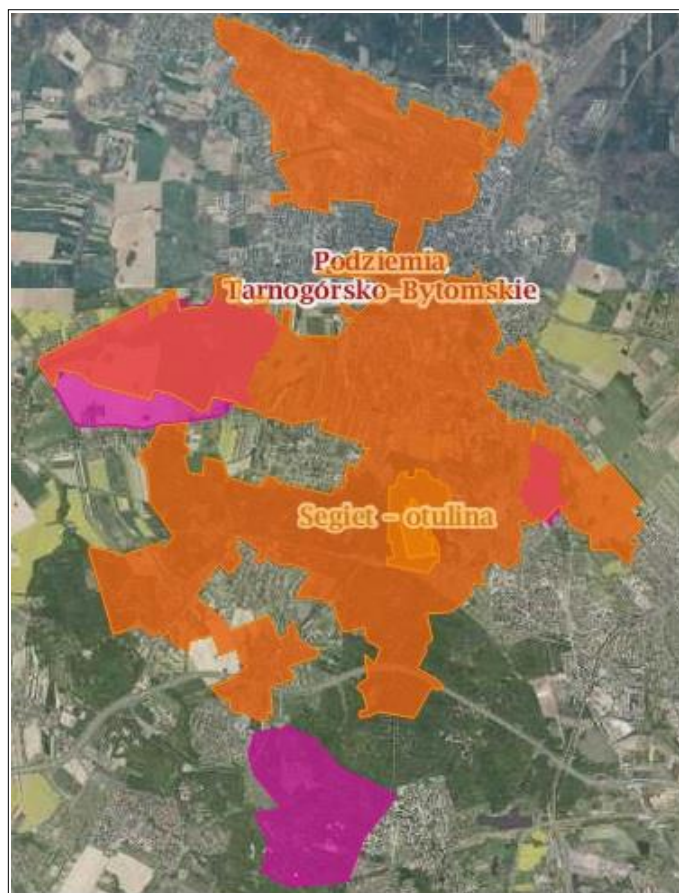
Na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują się dwa obszary Natura 2000 tj.:

- Obszar Natura 2000 Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie (PLH 240003), obejmuje powierzchnię 3 490,80 ha zlokalizowaną na terenie Tarnowskich Gór, Bytomia, Zbrosławic, Radzionkowa i gminy Zabrze. Podziemia tworzą wyrobiska po trwającej od XVI do XX w. eksploatacji kruszców srebronośnych w postaci chodników, komór, szybów i sztolni, w tym

5 sztolni odwadniających. W Podziemiach Tarnogórsko-Bytomskich znajduje się drugie co do wielkości, zimowisko nietoperzy w Polsce. Stwierdzono występowanie 10 gatunków nietoperzy: mroczka późnego, nocka Brandta, nocka rudego, nocka wąsatka, nocka Netterera, nocka Bechsteina, nocka orzęsionego, gacka brunatnego, gacka szarego i nocka dużego – gatunku wymienionego w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej. Liczebność hibernujących w podziemiach nietoperzy szacuje się na kilkanaście tysięcy. Badania fauny podziemi potwierdziły występowanie roztoczy, dżdżownic, pajęczaków i owadów. Reprezentantami flory są mszaki i paprocie. Na ociosach można spotkać strzępki grzybni. W podziemiach występują różnorodne formy naciekowe: makarony (formy stalaktytów), zasłony, draperie, dobrze wykształcone polewy pokrywające powierzchnie ścian, chodników i spągu. Występują także różnorodne perty jaskiniowe. W okresie zimowym powstają nacieki lodowe,

- Obszar Natura 2000 Dolina Małej Panwi (PLH160008) obejmuje obszar o powierzchni 1 106,27 ha. Obszar rozciąga się wzdłuż doliny Małej Panwi, na odcinku pomiędzy miejscowościami Kolonowskie i Krupski Młyn. W przeważającej części położony jest na terenie województwa opolskiego. Niewielki jego fragment leży w województwie śląskim, w powiecie tarnogórskim, w gminie Krupski Młyn. Zlokalizowany jest on na terenach leśnych i w mniejszej części na terenach użytkowanych rolniczo. Tereny znajdują się we wschodniej części Równiny Opolskiej, w Obniżeniu Małej Panwi. Przekraczają one wysokość 200 m n.p.m. i wkraczają w obszar wyżyn. Charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem budowy litologicznej. Skrzydła holocenińskiej niecki budują tu od północy tarasy plejstocenińskiej rzeki, a od południa osady akumulacji lodowcowej i wodnolodowcowej. Występują formy rzeźby związane z wyciętą w skałach górnokrzewowych rynną dolinną Małej Panwi, tj.: starorzecza – występujące bardzo licznie w przykorytowej części doliny Małej Panwi; płaskie holoceniskie tarasy zalewowe – zlokalizowane w dennej i najczęściej przykorytowej części dolin rzek i charakteryzujące się dużą dynamiką zjawisk erozyjno-akumulacyjnych, płaskie tarasy plejstoceniskie nadzalewowe – zlokalizowane na skrzydłach dolin, w szczególności rozwinięte na północ od Małej Panwi, pokryte licznymi wydymami; krawędzie poszczególnych tarasów – wyraźnie zaznaczają się na granicy tarasów holoceniskich i tarasu bałtyckiego Małej Panwi, gdzie osiągają lokalnie wysokość 5-7 m, koryta rzek – w przypadku Małej Panwi są najlepiej zachowanymi naturalnymi korytami dużej rzeki nizinnej na Opolszczyźnie oraz torfowiska i namuliska – wykształcone wyspowo w przykorytowych częściach den dolin, w największych płatach występują w dolinie Małej Panwi, na terenie gminy Krupski Młyn i czterech gmin województwa opolskiego. W strukturze dominujących w obszarze zbiorowisk leśnych największym udziałem charakteryzują się lasy iglaste – bory świeże, mieszane oraz bagienne. Lasy liściaste mają niewielki udział. Należą do nich głównie łęgi i zbiorowiska grądowe. W zbiorowiskach leśnych zachowało się szereg cennych okazów drzew, które obecnie stanowią pomniki przyrody. W większości są to pojedyncze okazy i grupy dębu szypułkowego oraz klonu zwyczajnego. Teren poza lasami stanowią głównie użytki zielone w dużym stopniu intensywnie użytkowane jako pastwiska i łąki. Część gruntów rolnych nie jest użytkowana i stopniowo zarasta w wyniku sukcesji wtórnej.

Lokalizację obszarów Natura 2000 pokazano na rys. 1 i rys. 2.

Rysunek 1. Mapa obszarów Natura 2000 w powiecie tarnogórskim – Podziemia Tarnogórsko-Bytomskie
(Źródło: <http://katowice.rdos.gov.pl/>)

Rysunek 2. Mapa obszarów Natura 2000 w powiecie tarnogórskim – Dolina Małej Panwi
(Źródło: <http://katowice.rdos.gov.pl/>)

Użytki ekologiczne

Na terenie powiatu tarnogórskiego znajduje się 6 użytków ekologicznych tj.

- Łąka trzęślicowa w Kaletach,
- Gierzyna,

- Torfowisko w Kotach,
- Starorzecze Małej Panwi Stara Rzeka,
- Staw Stawki,
- Bagno koło Mikołeski.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują się trzy zespoły przyrodniczo-krajobrazowe tj.:

- Park w Reptach i dolina rzeki Dramy – zajmuje powierzchnię 475,51 ha, zespół obejmuje park zabytkowy w Reptach wraz z przyległymi gruntami rolnymi, został utworzony 06 listopada 1998 r.,
- Doły Piekarskie – zajmują powierzchnię 26,7979 ha, obejmuje fragment krajobrazu naturalnego ze stanowiskami roślin chronionych i oczkiem wodnym, został utworzony 09 grudnia 2006 r.,
- Pasieki – zajmuje powierzchnię 10 ha, zespołem przyrodniczo-krajobrazowym „Pasieki” są zbiorowiska borowe oraz zbiorowiska roślin wodnych z udziałem rzadkich elementów flory i fauny na terenie o atrakcyjnej krajobrazowo rzeźbie, powstałej w wyniku dawnej działalności górniczej (warpie). „Pasieki” cechują się zarówno wysokimi walorami krajobrazu jako całości jak i pojedynczymi jego elementami, do których należą fragmenty naturalnych i półnaturalnych wodnych, łąkowych i łągowych zbiorowisk roślinnych z rzadkimi gatunkami roślin i bogatą fauną płazów. Są cenną ostoją florystyczną i faunistyczną, mającą znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej. Został utworzony 30 listopada 2010 r.

Pomniki przyrody

Obecnie na terenie powiatu tarnogórskiego zlokalizowanych jest 141 szt. pomników przyrody. Większość z nich to pojedyncze drzewa lub grupy drzew, a jedyne pomniki przyrody nieożywionej to głązy narzutowe w Truszczy (gmina Kalety) i w Tarnowskich Górach.

Gatunki drzew uznanych prawnie jako pomniki przyrody to przede wszystkim dęby szypułkowe oraz w mniejszych ilościach: lipy drobnolistne, jesiony wyniosłe, buki zwyczajne, klony zwyczajne, leszczyny tureckie, wierzby kruche, wiązy szypułkowe i pojedyncze okazy innych gatunków. Najokazalsze pomniki przyrody z Nadleśnictwa Brynek, dęby szypułkowe znajdują się w leśnictwach Potępa i Pniowiec, przekraczając 400 cm obwodu. Stan zdrowotny chronionych drzew jest różny, uwarunkowany wiekiem i wpływem czynników biotycznych i abiotycznych.

Korytarze ekologiczne

W granicach powiatu tarnogórskiego znajduje się jeden korytarz ekologiczny w randze krajowej: 51k Mała Panew.

Zgodnie z danymi zamieszczonymi na geoportalu Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska (www.mapy.orsip.pl) na terenie powiatu znajdują się ponadregionalny korytarz ekologiczny dla ptaków „Lasy Lublinieckie” oraz korytarz regionalny dla ptaków: „Lasy Lublinieckie – Jura Krakowsko-Częstochowska” oraz „Lasy Lublinieckie- Dolina Przemszy”. Powiat tarnogórski znajduje się również w zasięgu wyznaczonych korytarzy teriologicznych, w skład których wchodzi:

- „obszary węzłowe”, tj. siedliska występowania populacji gatunków dużych ssaków leśnych oraz obszary o sprzyjających uwarunkowaniach przyrodniczych, mogących potencjalnie stanowić siedliska bytowania,
- „korytarze migracyjne” - struktury liniowe umożliwiające przemieszczanie się osobników populacji pomiędzy siedliskami „obszarami węzłowymi”.

Sieć tą wyznaczono w rozbiciu na ssaki drapieżne oraz duże ssaki kopytne. Są one w znacznej mierze zbieżne. Tak jak w przypadku korytarzy ekologicznych dla ptaków, także dla ssaków obszarem węzłowym są „Lasy Lublinieckie” wraz z korytarzami łączącymi „Lasy Lublinieckie” z „Lasami Siewierskimi” oraz z „Lasami Rudzkimi”.

W obrębie ww. korytarzy ekologicznych znajduje się większość gmin w powiecie za wyjątkiem części gminy Zbrosławice, południowej części gminy Tarnowskie Góry oraz większości gminy Ożarowice (bez północnej części).

Lasy

Powierzchnia gruntów leśnych w powiecie tarnogórskim wynosi 33 371,80 ha, co stanowi 50,2% ogólnej powierzchni powiatu (wg GUS, stan na 31.12.2018 r.). Według Krajowego Programu Zwiększania Lesistości wskaźnik zalesienia w 2020 r. powinien wynosić 30%, a po 2050 r. 33%. Powiat tarnogórski spełnia zatem wymóg KPZL zarówno na 2020 r. jak i na 2050 r.

Dominującą formą użytkowania terenu w powiecie są lasy, które stanowią niewiele ponad połowę jego obszaru. Obszar ten jest unikatowy na Śląsku i powinien nadal spełniać swą rolę jako cały kompleks leśny z licznymi polanami oraz terenami podmokłymi. Tereny te mają ogromne znaczenie gospodarcze i przyrodnicze dla północnej części województwa śląskiego. Są to w przeważającej części typowe zbiorowiska borowe, stanowiące integralną część kompleksu Lasów Lublinieckich, będących pozostałością dawnej Puszczy Śląskiej.

Lasami powiatu gospodaruje 5 nadleśnictw:

- Nadleśnictwo Brynek – gminy Krupski Młyn, Tworóg, Zbrosławice, Tarnowskie Góry
- Nadleśnictwo Świerklaniec – gmina Świerklaniec, Ożarowice, Kalety, Miasteczko Śląskie, Tworóg
- Nadleśnictwo Zawadzkie – gmina Krupski Młyn
- Nadleśnictwo Koszęcin – gmina Kalety,
- Nadleśnictwo Rudziniec.

Obecnie Lasy Lublinieckie tworzą głównie bory sosnowe i sosnowo-świerkowe z domieszką dębu i brzozy. Największe powierzchnie zajmują bory świeże sosnowe, bory trzcinnikowe, bory wilgotne oraz bory mieszane. Bory te występują na glebach bielcowych, w północnej części powiatu. Natomiast w części południowej, na glebach żyzniejszych, w okolicy Rept, Miedar, Połomii i Szałszy, niewielkie powierzchnie zajmują lasy mieszane, grądy, buczyny oraz kwaśne dąbrowy. Zespoły leśne łągu olszowo-jesionowego i boru bagiennego występują miejscowo na niewielkich powierzchniach. Łącznie siedliska borowe zajmują ok. 80% a siedliska lasowe ok. 20% powierzchni. Najstarsze drzewostany zajmują około 20% ogólnej powierzchni leśnej. W runie starszych lasów iglastych dominują: borówka czarna, borówka brusznica, śmiałek podgięty, siódmaczek, trzcinnik, szczawik zajęczy, trzęślica modra, wrzos oraz, w zależności od typu siedliska, paprocie a miejscami jeżyny i maliny. Na szczególne wyróżnienie pod względem florystycznym i faunistycznym zasługują: rezerwat przyrody Segiet z okazałymi bukami i chronionymi roślinami, grąd Plewionka koło Mikołeski z cennym starodrzewiem grabowodębowym; starodrzew doliny Małej Panwi (liczne ok. 130- letnie sosny, świerki, dęby, wiązy oraz olchy i siedliska łąkowe), buczyny i grądy w Zespole Przyrodniczo-Krajobrazowym Repty, pomnikowe dęby w Zespole Przyrodniczo- Krajobrazowym Rybna koło Strzybnicy-Rybnej; fragmenty wiekowych dębów koło Połomii, Księżego Lasu, Miedar i Boruszowic były rezerwat przyrody Dęby Boruszowickie, lasy dębowo-sosnowe wokół osady leśnej Kolonia Woźnicka oraz na zachodzie regionu – cenne lasy liściaste w Lesie Łabędzkim.

Gleby i zasoby naturalne

Powiat zajmuje powierzchnię 644 km² (64 419 ha), co daje mu 10 pozycję wśród 17-stu powiatów ziemskich województwa śląskiego. W skład powiatu wchodzi 9 gmin, w tym 4 miejskie i 5 wiejskich. Mieszkańcy wsi stanowią 32,7% ogólnej populacji powiatu.

Typologicznie na obszarze terenów użytkowanych rolniczo powiatu tarnogórskiego dominują gleby bielcowe i brunatne. Znaczną część zajmują również czarne ziemie. Największy odsetek gleb brunatnych posiada miasto i gmina Tarnowskie Góry - 52,41% oraz miasto i gmina Radzionków 37,66%. Gleby brunatne posiadają wysoki potencjał rolniczy. Gleby bielcowe wytworzone są na piaskach, z reguły o odczynie kwaśnym i ubogiej zawartości próchnicy. Zajmują one największy odsetek

powierzchni użytkowanych rolniczo w gminach Kalety, Tworóg oraz Zbrosławice. Miasto i Gmina Radzionków posiada 55,21% gruntów użytkowanych rolniczo zaklasyfikowanych do rędzin. Gleby te zawierają dużo kamieni co może utrudniać uprawę.

Największy odsetek gleb o najlepszych właściwościach do upraw (głębokim poziomem próchnicznym, przepuszczalne, zasobne w składniki pokarmowe, o uregulowanym odczynie, dobrej strukturze i optymalnych stosunkach wodnych) znaleźć można w Gminach Radzionków oraz Zbrosławice.

Gminy Kalety oraz Krupski Młyn pod względem przydatności ich gleb pod uprawy wypadają najgorzej w powiecie. Gleby na tym terenie klasyfikowane są przeważnie do kompleksu 9 (ponad 40% gruntów).

Badania gleb przeprowadzone w 2015 r. wykazały przekroczenia wartości dopuszczalnych metali ciężkich tj. miedź, ołów, kadm, cynk, nikiel, rtęć i chrom.

Zgodnie z Ogólnodostępną Platformą Informacji „*Tereny poprzemysłowe i zdegradowane*” na terenie powiatu znajdują się obszary poprzemysłowe i zdegradowane. Obszar ten to teren po byłych Zakładach Chemicznych „Tarnowskie Góry” zlokalizowany w Tarnowskich Górach. Dotychczas zrehabilitowano 25 ha tego terenu, a powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji wynosi jeszcze 31 ha.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. na terenie powiatu tarnogórskiego znajduje się 22 złóż kopalin, z których 5 jest eksploatowanych, z czego 3 są podległe Staroście Tarnogórskiemu.

Wody powierzchniowe

Obszar powiatu leży w obrębie trzech dorzeczy: Brynicy, Małej Panwi i Dramy. Pierwsze wchodzi w skład dorzecza Wisły, natomiast dwa pozostałe stanowią część dorzecza Odry.

Drugorzędny dział wodny oddzielający dorzecze Odry od dorzecza Wisły na terenie gminy ma przebieg dość zawiły, w przybliżeniu określa go linia przechodząca przez Repty Śląskie, następnie poza terenem gminy przez Suchą Górę i Nakło Śląskie oraz wracając na teren gminy przechodząca przez Miasteczko Śląskie.

Dorzecze Brynicy wypływającej w okolicach wsi Markowice (poza terenem Powiatu) zajmuje wschodnią część omawianego terenu Powiatu i nie przyjmuje z jego terenu większych dopływów.

Dorzecze Dramy (prawobrzeżnego dopływu Kłodnicy) wypływającej w okolicach Starych Tarnowie obejmuje południowo - zachodni kraniec Powiatu. Część północno - zachodnia Powiatu odwadniana jest przez lewobrzeżny dopływ Małej Panwi – Stołę oraz samą Małą Panew.

Dział wodny biegnący przez obszar powiatu poprzerywany jest bramami wodnymi, gdyż sąsiadujące ze sobą zlewnie górnych biegów Brynicy i Małej Panwi łączą się rowami melioracyjnymi na płaskim, zalesionym obszarze wododzielnym. Na terenie powiatu znajdują się również trzy znaczące zbiorniki wód: Świerklaniec, Chechło -Nakło oraz Zielona.

Poniżej (tab. 1) wyszczególniono jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) powiatu tarnogórskiego wraz z określeniem ich stanu na podstawie bazy danych do Aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju.

W ramach monitoringu rzek na terenie powiatu tarnogórskiego Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach badał rzeki należące do zlewni Wisły: Brynicę, Potok spod Nakła oraz Rów Świerklaniecki oraz rzeki należące do zlewni Odry: Dramę, Małą Panew wraz ze Stołą i ich dopływy.

W badaniach tych stwierdzono, że stan/potencjał ekologiczny rzek na terenie powiatu był bardzo zróżnicowany. Stan wód bardzo dobry był w Dubielskim Potoku. Zarówno wskaźnik biologiczny - makrofity, jak i oceniane fizykochemiczne były w klasie I czystości.

Dobry stan/potencjał ekologiczny stwierdzono w Brynicy powyżej Zbiornika Kozłowa Góra, potoku spod Nakła, Psarce, Zacharskim Rowie, Zimnej Wodzie, Pile oraz Małej Panwi powyżej ujścia

Stoły. W punktach tych zarówno elementy biologiczne, hydromorfologiczne i fizykochemiczne mieściły się w klasie I-II czystości, Spośród tych cieków najmniej zmieniona była: Mała Panew pow. ujścia Stoły - hydromorfologia w klasie II oraz Zimna Woda - OWO w klasie II, natomiast pozostałe oznaczone w klasie I. Stan wód umiarkowany wystąpił w Rowie Świerklanieckim oraz w Dębnicy. W Dębnicy makrobezkręgowce bentosowe i OWO na poziomie II klasy czystości, pozostałe wskaźniki w klasie I. Rów Świerklaniecki był bardziej zanieczyszczony.

Najbardziej zanieczyszczonym ciekim była jednak Stoła w m. Brynek, gdzie wskaźnik biologiczny - makrobezkręgowce bentosowe były w V klasie czystości, a wskaźniki fizykochemiczne z grupy biogennych oraz wskaźniki z grupy specyficznych zanieczyszczeń syntetycznych i niesyntetycznych - cynk i tal zakwalifikowano poniżej potencjału dobrego.

Badania wód Brynicy oraz Stoły wykazały przekroczenia dopuszczalnych stężeń średniorocznych WWA. W wodach Dramy w Zbrosławicach badano trichloroetylen i tetrachloroetylen, których źródła znajdują się w wodach dołowych Zabytkowej Kopalni w Tarnowskich Górach. W wodach Granicznej Wody wystąpił kadm w bardzo dużych stężeniach, które następnie docierał do wód Stoły oraz Małej Panwi w Krupskim Młynie. Kadm pojawił się również w wodach Potoku od Nakła, Zimnej Wody i Dębnicy, co może wynikać z faktu przepływu tych cieków przez tereny zawierające w podłożu metale ciężkie.

Tabela 1. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie powiatu tarnogórskiego w 2019 r.

Lp.	Kod	Nazwa gminy	Nazwa	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	RW600017118129	Kalety	Psarka	niezagrożona
2.	RW600017118132	Kalety	Zacharowski Rów	niezagrożona
3.	RW600017118134	Kalety	Zimna woda	zagrożona
4.	RW600017118136	Kalety	Dubielski Potok	niezagrożona
5.	RW600017118149	Kalety	Leśnica	niezagrożona
6.	RW6000181181649	Kalety	Stoła od źródła do Kanara	zagrożona
7.	RW600019118159	Kalety	Mała Panew od Ligockiego Potoku do Stoły	niezagrożona
8.	RW6000231181149	Kalety	Mała Panew od źródła do Ligockiego Potoku	zagrożona
9.	RW20005212619	Miasteczko Śląskie	Brynica od źródeł do zbiornika Kozłowa Góra	zagrożona
10.	RW20006212632	Miasteczko Śląskie	Potok spod Nakła	zagrożona
11.	RW600017118132	Miasteczko Śląskie	Zacharowski Rów	niezagrożona
12.	RW6000181181649	Miasteczko Śląskie	Stoła od źródła do Kanara	zagrożona
13.	RW600019118159	Miasteczko Śląskie	Mała Panew od Ligockiego Potoku do Stoły	niezagrożona
14.	RW6000231181149	Miasteczko Śląskie	Mała Panew od źródła do Ligockiego Potoku	zagrożona
15.	RW20006212632	Radzionków	Potok spod Nakła	zagrożona
16.	RW20006212652	Radzionków	Rów Świerklaniecki	zagrożona
17.	RW20007212669	Radzionków	Szarlejka	zagrożona
18.	RW6000181181649	Radzionków	Stoła od źródła do Kanara	zagrożona
19.	RW20006212632	Tarnowskie Góry	Potok spod Nakła	zagrożona
20.	RW20007212669	Tarnowskie Góry	Szarlejka	zagrożona
21.	RW6000181181649	Tarnowskie Góry	Stoła od źródła do Kanara	zagrożona
22.	RW60006116669	Tarnowskie Góry	Drama do Grzybowickiego Potoku włącznie	zagrożona
23.	RW6000171181529	Krupski Młyn	Wilczarnia	zagrożona
24.	RW6000171181692	Krupski Młyn	Potok Leśny	niezagrożona
25.	RW600017118189	Krupski Młyn	Piła	niezagrożona
26.	RW6000171181949	Krupski Młyn	Żelazna	zagrożona

Lp.	Kod	Nazwa gminy	Nazwa	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
27.	RW6000171181989	Krupski Młyn	Kanał Hutniczy	zagrożona
28.	RW600019118159	Krupski Młyn	Mała Panew od Ligockiego Potoku do Stoły	niezagrożona
29.	RW600019118199	Krupski Młyn	Mała Panew od Stoły do Lublinicy	zagrożona
30.	RW6000201181699	Krupski Młyn	Stoła od Kanara do Małej Panwi	zagrożona
31.	RW20000212639	Ożarówice	Zbiornik Kozłowa Góra	zagrożona
32.	RW20005212619	Ożarówice	Brynica od źródeł do zbiornika Kozłowa Góra	zagrożona
33.	RW20000212639	Świerklaniec	Zbiornik Kozłowa Góra	zagrożona
34.	RW20005212619	Świerklaniec	Brynica od źródeł do zbiornika Kozłowa Góra	zagrożona
35.	RW20006212632	Świerklaniec	Potok spod Nakła	zagrożona
36.	RW20006212652	Świerklaniec	Rów Świerklaniecki	zagrożona
37.	RW6000181181649	Świerklaniec	Stoła od źródła do Kanara	zagrożona
38.	RW6000171181692	Tworóg	Potok Leśny	niezagrożona
39.	RW600017118189	Tworóg	Piła	niezagrożona
40.	RW6000181181649	Tworóg	Stoła od źródła do Kanara	zagrożona
41.	RW600018118166	Tworóg	Bielawa	niezagrożona
42.	RW600018118168	Tworóg	Dębinica	zagrożona
43.	RW600019118159	Tworóg	Mała Panew od Ligockiego Potoku do Stoły	niezagrożona
44.	RW6000201181699	Tworóg	Stoła od Kanara do Małej Panwi	zagrożona
45.	RW20007212669	Zbrośławice	Szarlejka	zagrożona
46.	RW6000011659	Zbrośławice	Kanał Gliwicki z Kłodnicą od Kozłówki do Dramy	zagrożona
47.	RW600017118189	Zbrośławice	Piła	niezagrożona
48.	RW6000181181649	Zbrośławice	Stoła od źródła do Kanara	zagrożona
49.	RW6000611649	Zbrośławice	Bytomka	zagrożona
50.	RW60006116669	Zbrośławice	Drama do Grzybowickiego Potoku włącznie	zagrożona
51.	RW6000911667	Zbrośławice	Drama od Grzybowickiego Potoku do Pniówki	zagrożona

Źródło: Baza danych do Aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju

Wody podziemne

Na terenie powiatu tarnogórskiego znajduje się 5 punktów pomiarowych wód podziemnych. Kontrolę jakości wód do końca 2018 r. prowadził Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach - Pracownia w Częstochowie), Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy (na zlecenie GIOŚ), Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna w Bytomiu.

Wyniki badań wody przed i po uzdatnieniu wskazują na dość dobrą jakość wód podziemnych ujmowanych dla celów spożywczych i dobre stężenia substancji charakterystycznych. Generalnie, woda niewiele odbiega od norm w przypadku zanieczyszczeń fizykochemicznych.

Prowadzone przez stacje Sanepidu w Bytomiu oraz w Częstochowie badania doprowadziły do zamknięcia ujęć wód pitnych w gminie Tarnowskie Góry, w okolicy Zakładów Chemicznych oraz w pobliżu Jednostki Wojskowej, zlokalizowanej przy ul. Opolskiej, ze względu na przekroczenie wartości dopuszczalnej stężeń metali charakterystycznych (arsen, cynk, bar, bor). W przypadku Zakładów Chemicznych, należy stwierdzić, że ich działalność miała ujemny wpływ na jakość wód podziemnych rejonu, a przede wszystkim Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Lubliniec-Myszków. Należy podkreślić, iż głównymi problemami, mającymi negatywny wpływ na stan czystości triasowych

zbiorników wód podziemnych na terenie powiatu tarnogórskiego są nieodpowiednio zdeponowane, w przeszłości, odpady przemysłowe. Dotyczy to w szczególności Zakładów Chemicznych w Tarnowskich Górach w Likwidacji. Likwidacja zagrożenia ze strony odpadów chemicznych w sposób zadowalający powinna zapewnić ochronę wód podziemnych.

W tab. 2 przedstawiono wyniki klasyfikacji jakości wód podziemnych powiatu tarnogórskiego w latach 2015-2019. Spośród pięciu punktów pomiarowych najlepsze wyniki osiąga punkt Miedary w gminie Zbrośławice: klasa jakości II w latach 2015-2019, nieznacznie gorsza jakość wody jest w punkcie Tworóg: klasa II w latach 2016-2019 i III w 2015 r., natomiast najgorsza jakość wody od wielu lat występuje w punkcie pomiarowym Zendek w gminie Ożarówice – klasa III w latach 2015-2016 i klasa IV w latach 2017-2018.

Tabela 2. Klasyfikacja jakości wód podziemnych na terenie powiatu tarnogórskiego w latach 2015-2018

Lp.	Miejscowość	Gmina	Nr JCWPd	Nr GZWP	Klasy jakości w latach			
					2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r./2019 r.
1.	Zendek	Ożarówice	117	327	III	III	IV	IV
2.	Tarnowskie Góry	Tarnowskie Góry	131	330	III	III	III	III
3.	Miedary	Zbrośławice	131	330	II	II	II	II
4.	Tworóg	Tworóg	116	327	III	II	II	II
5.	Karchowice	Zbrośławice	130	330	III	III	III	III

Źródło: Klasyfikacja jakości wód podziemnych w 2018 r. wg badań monitoringowych sieci regionalnej (badania wykonane przez CLB Oddział Katowice – Pracownia w Częstochowie), WIOŚ w Katowicach, 2019 r.

Istotnym problem w sektorze wód podziemnych w powiecie tarnogórskim jest lokalne stwierdzenie obecności trichloroetylenem (TRI) i tetrachloroetylenem (PER) w wodzie. Problem pojawił się już w latach 90. Skutkiem było m.in. zamknięcie ujęcia w szybie Staszic. Do dziś nie udało się stwierdzić, co jest źródłem skażenia.

Ochrona przed powodzią

Teren powiatu nie należy do terenów szczególnie zagrożonych powodzią na dużą skalę, najpoważniejsze od kilkunastu lat zdarzenia związane z zalaniem terenów i budynków miały miejsce 2010 r. Interwencje w 2010 r. związane były z gwałtownymi oraz długotrwałymi opadami deszczu, co spowodowało obejmującą znaczne tereny południowej Polski powódź, a na terenie powiatu Tarnogórskiego zarówno przybór wód gruntowych jak też wylanie lokalnych rzek i potoków. Znaczny wzrost poziomu wód spowodował również zagrożenie dla wałów przeciwpowodziowych. Najgroźniejsza sytuacja miała miejsce w gminie Kalety, w gminie Krupski Młyn oraz w gminie Ożarówice. W gminie Kalety w wyniku podniesienia się poziomu wody w zbiorniku Zielona oraz zrzutu wody ze zbiornika nastąpiło m.in. podmycie brzegów kanału upustowego oraz uszkodzenie budynków; w wyniku podniesienia stanu wody w rzece Mała Panew zalane zostały budynki w centrum miasta zagrożone były przerwaniami wały przeciwpowodziowe w Drutarni, które ostatecznie po wykonaniu doraźnych prac zabezpieczających wytrzymały napór wody niemniej w wyniku ich nieszczelności nastąpiło podtopienie kilku budynków mieszkalnych i gospodarczych. W gminie Krupski Młyn w wyniku wylania rzek Stoły i Małej Panwi podtopieniu uległo szereg budynków mieszkalnych i gospodarczych, zalaniu uległ znaczny teren w okolicach kolonii Żyłka przy Potępie oraz w samej miejscowości, zalaniu uległ również teren miejscowości Krupski Młyn, w tym część zakładu NITROERG S.A. oraz Zakładu IPO i dróg w centrum miejscowości jak też drogi łączącej Krupski Młyn z Potęgą.

W gminie Ożarówice najtrudniejsza sytuacja miała miejsce w miejscowości Ossy, gdzie w wyniku gwałtownego spływu wody z pól oraz wylania rowów odwadniających w sąsiedztwie ul. Zwycięstwa zalaniu uległ znaczny teren miejscowości, w tym budynki gospodarcze oraz mieszkalne.

Na terenie pozostałych gmin (głównie Zbrostawice i Świerklaniec) oraz miasta Tarnowskie Góry pomimo znacznego wzrostu interwencji, zdarzenia powodziowe w 2010 r. miały charakter wyłącznie lokalnych podtopień budynków.

W późniejszych latach interwencje dotyczyły głównie wypompowania wody z zalanych pomieszczeń piwnicznych, przy czym pomieszczenia te zalewane były na skutek intensywnych opadów deszczu, a następnie w wyniku przyboru wód gruntowych, w okresie wiosennym odnotowywano po kilkanaście przypadków zalania terenu lub piwnic w wyniku gwałtownego topnienia śniegu.

W 2016 r. nie odnotowano poważnych zdarzeń powodziowych, niemniej interwencji związanych z podtopieniami obiektów w wyniku opadów deszczu lub przyboru wód odnotowano stosunkowo dużo, łącznie 119, co spowodowane było silnymi dwudniowymi opadami deszczu w czerwcu i lipcu.

Również w latach 2017-2019 poważniejszych zdarzeń z zakresu zagrożeń powodziowych nie odnotowano, łączna ilość interwencji w 2017 r. wyniosła 102, w 2018 r. – 104, a w 2019 r. - 114 (głównie podtopienia pojedynczych obiektów w wyniku opadów deszczu).

Z analizy miejsc występowania podtopień na terenie powiatu tarnogórskiego przyjąć należy, że najczęściej są to obiekty budowlane położone w najbliższym sąsiedztwie rzeki Mała Panew (na terenie gmin Krupski Młyn, Tworóg i Kalety), Potoku Lieganzja oraz rzeki Stoła.

Podtopienia mają związek wystąpieniem z koryt lokalnych rzek (sytuacja taka ma miejsce co kilka-kilkanaście lat) bardzo często niewydolnością kanalizacji burzowej (Centrum miasta Tarnowskie Góry oraz Dzielnica Lasowice i Sowice), jak również zatorami występującymi na mostkach przejazdowych nad ciekami wodnymi i niedrożnością rowów melioracyjnych (teren gminy Zbrostawice, Ożarowice i Świerklaniec).

Powietrze atmosferyczne

Głównym źródłem zanieczyszczeń do powietrza na terenie powiatu tarnogórskiego jest emisja obejmująca:

- emisję niską (kotłownie, indywidualne paleniska domowe i prywatne zakłady usługowe, z których spaliny są emitowane przez kominy niższe niż 40 m),
- emisję z zakładów przemysłowych,
- emisję komunikacyjną,
- emisję napływową.

Ocenę jakości powietrza w województwie śląskim oparto na „**Rocznej ocenie jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2018**” przeprowadzonej przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Katowicach. Jak już wspomniano powyżej powiat tarnogórski należy do **strefy śląskiej – kod strefy PL2405**.

Od 2019 r. monitoringiem środowiska zajmuje się Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach.

Wynikowe klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia i ochrony roślin przedstawiono w tab. 3 i w tab. 4.

Tabela 3. Wynikowe klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia w latach 2015-2018

Nazwa substancji	Symbol klasy wynikowej w latach 2015-2018 dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru powiatu wg kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia			
Kod strefy	PL2405			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Pył zawieszony PM10	C	C	C	C

Pył zawieszony PM2,5	C, C1	C, C1	C, C1	C
Dwutlenek siarki	A	A	C	A
Dwutlenek azotu	A	A	A	A
Tlenek węgla	A	A	A	A
Ozon	C, D2	C, D2	C, D2	C
Ołów	A	A	A	A
Kadm	A	A	A	A
Nikiel	A	A	A	A
Arsen	A	A	A	A
Benzen	A	A	A	A
Benzo(a)piren	C	C	C	C

Źródło: Czternasta, piętnasta, szesnasta oraz roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2015, 2016, 2017, 2018 r., WIOŚ Katowice

Tabela 4. Wynikowe klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony roślin w latach 2015-2018

Nazwa substancji	Symbol klasy wynikowej w latach 2015-2018 r. dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru powiatu wg kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia			
Kod strefy	PL2405			
	2015 r.	2016 r.	2017 r.	2018 r.
Tlenki azotu	A	A	A	A
Ozon	C, D2	C, D2	C, D2	C
Dwutlenek siarki	A	A	A	A

Źródło: Czternasta, piętnasta, szesnasta oraz roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2015, 2016, 2017, 2018 rok, WIOŚ Katowice

Wynikiem rocznej oceny jakości powietrza w województwie śląskim w 2018 r. jest klasyfikacja stref wykonana dla kryterium ochrony zdrowia i kryterium ochrony roślin. Zgodnie z klasyfikacją:

- ze względu na ochronę zdrowia klasa C:
 - ✓ dla pyłu zawieszonego PM10 i benzo(a)pirenu w 5 strefach (aglomeracje: górnośląska i rybnicko-jastrzębska, miasta: Bielsko-Biała, Częstochowa i strefa śląska) oraz dla PM2,5 w 5 strefach (aglomeracje: górnośląska i rybnicko-jastrzębska, miasta: Bielsko-Biała, Częstochowa i strefa śląska),
 - ✓ dla ozonu w aglomeracji górnośląskiej i strefie śląskiej oraz klasa D2, ze względu na przekraczanie poziomu celu długoterminowego w 5 strefach obejmujących całe województwo,
 - ✓ dla dwutlenku siarki w strefie śląskiej.
- ze względu na ochronę zdrowia klasa A:
 - ✓ dla dwutlenku azotu w aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej, miastach Bielsko-Biała i Częstochowa oraz w strefie śląskiej,
 - ✓ dla zanieczyszczeń takich jak: benzen, ołów, arsen, kadm, nikiel, tlenek węgla - we wszystkich strefach, co oznacza konieczność utrzymania jakości powietrza na tym samym lub lepszym poziomie,
- ze względu na ochronę roślin w strefie śląskiej:
 - ✓ klasa C - przekroczenie poziomu docelowego ozonu,
 - ✓ klasa A – brak przekroczeń wartości dopuszczalnych dla tlenków azotu i dwutlenku siarki.

Badania stanu czystości powietrza atmosferycznego w latach 2014-2017 prowadzone były przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska WIOŚ. Stacja pomiarowa monitoringu powietrza w strefie śląskiej w powiecie tarnogórskim znajduje się w Tarnowskich Górach przy ul. Litewskiej, na której badane są pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, arsen, kadm, nikiel, benzo(a)piren

w PM10, ołów. Wyniki przeprowadzonych pomiarów, a także wartości uzyskane na podstawie modelowania w gminach powiatu tarnogórskiego w latach 2014-2017 przedstawiono w tab. 5.

Tabela 5. Wyniki pomiarów jakości powietrza w strefie śląskiej w latach 2014-2017

Lp.	Rok kalendarzowy	PM10	PM2,5	Benzen	SO ₂	NO ₂	Pb
[µg/m ³]							
Stacja pomiarowa w Tarnowskich Górach, ul. Litewska							
1.	2014	43,5	33,7	-	-	-	0,06
2.	2016	38	28	-	-	-	0,06
Kalety							
1.	2015	38	25	1,5	10	19	0,04
2.	2017	34	25	1,7	8	13	0,03
Krupski Młyn							
1.	2015	38	25	1,5	10	19	0,04
2.	2017	34	24	1,7	7	12	0,03
Miasteczko Śląskie							
1.	2015	38	25	1,5	10	19	0,04
2.	2017	35	25	1,7	9	16	0,03
Ożarówce							
1.	2015	38	25	1,5	10	19	0,04
2.	2017	34	25	1,7	8	17	0,03
Radzionków							
1.	2015	41	31	1,5	10	19	0,04
2.	2017	41	30	1,7	12	25	0,03
Świerklaniec							
1.	2015	41	31	1,5	10	19	0,04
2.	2017	35	26	1,7	11	20	0,03
Tarnowskie Góry							
1.	2015	38	29	1,5	10	19	0,04
2.	2017	38	29	1,7	12	22	0,03
Tworóg							
1.	2015	38	25	1,5	10	19	0,04
2.	2017	34	24	1,7	7	13	0,03
Zbrosławice							
1.	2015	41	31	1,5	10	19	0,04
2.	2017	35	26	1,7	9	19	0,03

Źródło: Aktualny stan jakości powietrza w latach 2014-2017, WIOŚ Katowice

Gospodarka odpadami

Odpady komunalne

Dane do analizy zaczerpnięto z publikowanych Analiz stanu gospodarki odpadami poszczególnych gmin za 2017 i 2018 r. oraz Sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi z 2018 r.

W 2013 r. obowiązek odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych powstających w gospodarstwach domowych przejęły gminy. Ilości odebranych odpadów komunalnych w podziale na gminy powiatu przedstawiono w tab. 6.

Tabela 6. Odpady komunalne odebrane w 2017 i 2018 r. w gminach powiatu tarnogórskiego

Jednostka terytorialna	Odpady z nieruchomości zamieszkałych						Odpady komunalne z nieruchomości niezamieszkałych
	Odpady komunalne łącznie		Odpady niesegregowane (zmieszane)		Odpady zebrane selektywnie „u źródła”		
	2017 r.	2018 r.	2017 r.	2018 r.	2017 r.	2018 r.	2018 r.*
	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[Mg/rok]
Kalety	2 712,31	2 999,68	2 254,68	2 448,94	457,63	550,74	386,91
Krupski Młyn	1 178,80	1 374,663	736,8	801,802	442,0	572,861	225,62
Miasteczko Śląskie	2 364,29	2 659,905	1 744,87	1 550,94	619,42	1 108,965	341,35
Ożarówice	2 106,09	2 485,48	1 2365,87	1 267,19	839,22	1 218,29	200,14
Radzionków	5 724,27	7 225,696	3 677,96	3 841,34	2 046,31	3 384,356	2,22
Świerklaniec	3 537,89	5 019,16	2 601,65	3 102,42	936,24	1 916,74	505,58
Tarnowskie Góry	21 415,31	22 425,523	13 548,382	12 539,303	7 866,928	9 886,22	2 456,62
Tworóg	2 057,89	1 917,66	1 360,56	1 331,86	697,33	585,80	277,86
Zbrosławice	4 993,977	5 040,814	3 784,07	3 645,19	1 209,907	1 395,624	773,52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Analiz stanu gospodarki odpadami poszczególnych gmin za rok 2018 i 2017 oraz GUS

Objaśnienia: * - dane z GUS

Odpady z sektora przemysłowego

Jedną z form działania województwa i powiatu tarnogórskiego jest prowadzenie procedury administracyjnej. Marszałek Województwa Śląskiego i Starosta Tarnogórski na bieżąco wydają pozwolenia i zezwolenia w zakresie gospodarki odpadami. Z kolei decyzje na terenach zamkniętych wydaje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach.

Ilość wytwarzanych odpadów przemysłowych w podziale na gminy przedstawiono w tab. 7.

Tabela 7. Ilość wytworzonych odpadów w latach 2017-2018 w podziale na gminy powiatu tarnogórskiego

Jednostka terytorialna	Ilość wytwarzanych odpadów w latach [Mg/rok]	
	2017 r.	2018 r.
Kalety	25 865,9447	50 782,9050
Krupski Młyn	21 433,9315	20 206,3720
Miasteczko Śląskie	111 915,3133	225 353,8293
Ożarówice	5 035,8246	2 254,6375
Radzionków	85 266,9233	13 062,3050
Świerklaniec	1 271,2740	1 706,7084
Tarnowskie Góry	107 851,2894	132 323,3902
Tworóg	8 916,1700	8 929,7447
Zbrosławice	1 564 098,4447	1 071 475,8701
RAZEM	1 931 655,1155	1 526 095,7622

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wojewódzkiego Systemu Odpadowego

Hałas

Ogólnie hałas można podzielić na: komunikacyjny (drogowy, kolejowy, lotniczy) oraz przemysłowy. Głównym źródłem, ze względu na przestrzenny charakter oddziaływania, na terenie powiatu tarnogórskiego jest hałas komunikacyjny. Hałas przemysłowy ma nieco mniejszy udział w emisji uciążliwych dźwięków, a jego oddziaływanie ma charakter lokalny. Najbardziej narażonym na uciążliwość związane z hałasem jest miasto Tarnowskie Góry. Związane to jest z liczbą mieszkańców, gęstością zaludnienia, wielkością zabudowy urbanistycznej, układem komunikacyjnym, koncentracją zakładów przemysłowych i usługowych. Ze względu na transport uciążliwości akustyczne mogą również dotyczyć innych większych miejscowości zlokalizowanych przy szlakach komunikacyjnych, spełniających dodatkowo funkcje ponadlokalne Radzionków, Miasteczko Śląskie. Hałas generowany jest także przez transport kolejowy i transport lotniczy (Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach - MPL Katowice-Pyrzowice w gminie Ożarowice).

Przez powiat tarnogórski przebiegają zarówno drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe jak i gminne. Przez teren powiatu przebiegają drogi krajowe DK11 (Bytom-Lubliniec-Ostrów Wielkopolski-Poznań-Kołobrzeg) i DK78 (Chałupki- Chmielnik), a także droga ekspresowa S1 (Pyrzowice-Mysłowice) oraz projektowane są drogi tj.: autostrada A1 (Ostrawa-Gdańsk) i droga ekspresowa S11 (Kołobrzeg-Bytom). Ponadto sąsiedztwo Aglomeracji Górnośląskiej wpływa na zwiększenie ruchu transportowego.

Hałas kolejowy odgrywa mniej znaczącą rolę od hałasu drogowego pomimo faktu, iż województwo śląskie posiada jeden z największych węzłów komunikacji kolejowej w Polsce.

Przez powiat tarnogórski przebiegają linie kolejowe Chorzów Batory-Tczew (magistrala węglowa), linia Kalety-Wrocław Mikołajów oraz Tarnowskie Góry-Opole Główne. Ponadto na trasie Siemianowice Śląskie-Miasteczko Śląskie przebiega turystyczna kolej wąskotorowa z 1851 r.

Na terenie gminy Ożarowice występuje lotnisko – MPL Katowice-Pyrzowice, które jest źródłem hałasu lotniczego.

Hałas drogowy

Ostatnie pomiary hałasu drogowego w gminie Zbrostawice przeprowadzone zostały w 2015 r., a w gminie Radzionków w 2017 r. przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach.

Pola elektromagnetyczne

Instalacje radiokomunikacyjne

Na terenie powiatu tarnogórskiego głównym operatorem telefonii stacjonarnej jest Orange Polska S.A. Najlepsza sytuacja w zakresie dostępności telekomunikacyjnej występuje w obszarach miejskich.

Ponadto na terenie powiatu usługi telekomunikacyjne świadczą operatorzy telefonii komórkowych, których szybki rozwój spowodował wzrost źródeł emisji PEM w postaci stacji bazowych. Według wykazu pozwoleń radiowych dla stacji GSM/UMTS/LTE oraz CDMA, wydawanych przez Urząd Komunikacji Elektronicznej wynika, iż w powiecie tarnogórskim, istnieje ponad sto stacji bazowych telefonii komórkowej.

W latach 2011-2019 do Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach wpłynęło 124 szt. samych zgłoszeń instalacji eksploatacji stacji bazowych telefonii cyfrowej, nieistotnej zmiany zgłoszeń i zmiany danych w zgłoszeniach, z czego 7 szt. zgłoszeń zostało wykreślonych.

W latach 2015-2018 pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie województwa śląskiego wykonywał Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach. Przeprowadzone zostały pomiary na terenie 5 gmin powiatu tarnogórskiego. W tab. 8 przedstawiono wyniki tych pomiarów. Pomiary nie wykazały przekroczenia poziomu dopuszczalnego 7 V/m.

Tabela 8. Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych częstotliwości 100kHz-3GHz w gminach powiatu tarnogórskiego w latach 2015-2018

Lp.	Data wykonania pomiaru	Lokalizacja punktu pomiarowego poziomu pól elektromagnetycznych częstotliwości 100kHz-3GHz (składowej elektrycznej E) w środowisku	Natężenie pola elektrycznego E* [V/m]
2015 r.			
1.	30.07.2015	ul. 9 Maja 1, Dzielnica Centrum – miasto Tarnowskie Góry	0,25**
2.	13.08.2015	ul. Kamienna, Dzielnica Repty Śląskie – miasto Tarnowskie Góry	0,43
3.	16.07.2015	ul. Zamkowa, Tworóg	0,16**/^
4.	11.09.2015	ul. Wolności, Zbrostawice	0,62
2016 r.			
5.	11.05.2016	ul. Dworcowa – miasto Miasteczko Śląskie	0,11**
2017 r.			
6.	17.08.2017	ul. Krzywa – miasto Radzionków	0,38**
2018 r.			
7.	11.07.2018	ul. 9 Maja 1, Dzielnica Centrum – miasto Tarnowskie Góry	0,27**/^
8.	29.08.2018	ul. Kamienna, Dzielnica Repty Śląskie – miasto Tarnowskie Góry	0,44**/^
9.	30.08.2018	ul. Zamkowa, Tworóg	0,23**/^
10.	09.10.2018	ul. Wolności, Zbrostawice	0,49**/^

Źródło: WIOŚ Katowice, sprawozdania z badań za lata 2015-2018

Wyjaśnienia: * - średnia wartość arytmetyczna wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych PEM w zakresie częstotliwości 100kHz-3GHz, w danym punkcie obserwacji w środowisku

** - wynik pomiaru poniżej dolnego przedziału zakresu akredytacji laboratorium w odniesieniu do metody badawczej

^ - wynik pomiaru poniżej progu czułości sondy pomiarowej pola elektrycznego, serii EF 0391, E – Field Probe

4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu związane są z zasobami przyrodniczymi, klimatem, krajobrazem i zanieczyszczeniem powietrza, hałasem, glebami i zasobami naturalnymi, zagrożeniem wód powierzchniowych i podziemnych, zagrożeniem ze strony powodzi oraz gospodarką odpadami.

Do czynników stanowiących zagrożenie dla środowiska przyrodniczego należą zagrożenia abiotyczne: susze i okresy wysokich temperatur w okresie wegetacyjnym, gwałtowne silne wiatry, okiść i szadź, przymrozki wiosenne, powódzie, długotrwałe i obfite opady deszczu w okresie wczesnego lata powodujące erozję gleb i niszczące drogi, erozja gleby, zagrożenia biotyczne: szkodniki owadzie, występowanie grzybów pasożytniczych, szkody od zwierzyny roślinożerne i gryzoni, zagrożenia antropogeniczne: zanieczyszczenie powietrza, dawne funkcjonowanie zakładów chemicznych i związane z tym skażenie gleb i wód podziemnych, zagrożenia wynikające z urbanizacji terenu, intensywna penetracja terenów leśnych przez zbieraczy grzybów i owoców leśnych, zagrożenia pożarami.

Na środowisko powiatu tarnogórskiego oddziaływać będą czynniki antropogeniczne, tj. przedsięwzięcia inwestycyjne i budowlane określone w harmonogramie Programu. Oddziaływanie to występować będzie przede wszystkim na etapie realizacji inwestycji. Szczegółowy opis inwestycji, ich oddziaływania oraz koniecznych działań zapobiegawczych, ograniczających oraz kompensacyjnych przedstawiono w pkt. 7 i 8 niniejszego opracowania.

Dla powierzchni lasów główne zagrożenia związane są z pożarami. Pewne zagrożenie mogą powodować także szkodniki. W związku z powyższym niezbędne są działania pielęgnacyjne zaplanowane do realizacji w niniejszym dokumencie. W związku z realizacją inwestycji zagrożeniem może być zanieczyszczenie substancjami ropopochodnymi w wyniku awarii wykorzystywanego sprzętu i środków transportu, zanieczyszczenie powstającymi odpadami lub niewłaściwie przechowywanymi materiałami.

Zjawisko zanieczyszczenia gleb na terenie powiatu tarnogórskiego może odnosić się głównie do obecności metali ciężkich takich jak: miedź, ołów, kadm, cynk, nikiel, rtęć i chrom. Zanieczyszczenia te występują przede wszystkim:

- na terenach skażonych i rekultywowanych,
- w otoczeniu dużych zakładów przemysłowych,
- w sąsiedztwie dróg o dużym natężeniu ruchu pojazdów.

Na terenie powiatu tarnogórskiego głównymi zagrożeniami dla powierzchni ziemi są:

- istnienie obszarów poprzemysłowych i zdegradowanych,
- lokalne zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi, miedzią, ołowiem, kadmem, cynkiem, niklem, rtęcią i chromem.

Głównymi zagrożeniami i problemami w ochronie zasobów kopalin są:

- ingerencja w środowisko naturalne powodująca jego zanieczyszczenie lub zubożenie jego walorów,
- przekształcenie krajobrazu, które może być powodem obniżenia wartości estetycznych,
- kosztowny i złożony proces rekultywacji terenów zdegradowanych w wyniku działalności górniczej po zakończeniu eksploatacji,
- nielegalne wydobywanie kopalin.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych na terenie powiatu tarnogórskiego są:

- odpady przemysłowe i komunalne, które generują do środowiska specyficzne składniki mineralne: siarczany, chlorki oraz metale. Zanieczyszczenia zawarte w odpadach na skutek wymywania przez wody opadowe przedostają się do wód powierzchniowych, a w wyniku infiltracji zanieczyszczają również wody podziemne. Składowiska na terenie powiatu posiadają piezometry, w których mierzony jest poziom lustra wody i badana jakość wody podziemnej,
- istnienie byłych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry”,
- lokalne stwierdzenie obecności trichloroetylenem (TRI) i tetrachloroetylenem (PER) w wodzie,
- ścieki komunalne, deszczowe i przemysłowe – pomimo działających oczyszczalni ścieków, ze względu na dość nisko stopień skanalizowania, część ścieków bytowo-gospodarczych odprowadzana jest do cieków powierzchniowych,
- ścieki deszczowe przede wszystkim z centrów miast i gmin, dróg przelotowych oraz parkingów i stacji paliw zanieczyszczają wody powierzchniowe i podziemne głównie substancjami ropopochodnymi spływającymi z nawierzchni,
- brak kanalizacji – z części terenów nie posiadających kanalizacji sanitarnej ścieki odprowadzane są do nieszczelnych, przydomowych osadników – szamb, skąd zanieczyszczenia przedostają się do wód gruntowych oraz do cieków powierzchniowych. Ścieki socjalno-bytowe wprowadzają głównie zanieczyszczenia wyrażone jako BZT₅, ChZT, azot amonowy i fosforany,
- hodowle przemysłowe – najbardziej niebezpieczne dla środowiska wodnego są gospodarstwa rolne prowadzące hodowle, z uwagi na produkowaną gnojowicę. Nieprawidłowe wylewanie gnojowicy na pola i ich nawożenie, zanieczyszcza wody podziemne powodując wzrost zawartości związków azotu, zmianę barwy, zapachu, podwyższoną utlenialność oraz możliwość wystąpienia zanieczyszczeń bakteriologicznych,
- tereny przemysłowe – antropogeniczna zmiana powierzchni terenu w skutek działalności gospodarczej prowadzonej przez zakłady przemysłowe. Dotyczy to również ścieków

przemysłowych, niewystarczająco podczyszczonych przed odprowadzeniem. Zagrożenie skażenia gleby występujące na terenach zdegradowanych (poprzemysłowych). Gleby te zawierają ponadnormatywne zawartości metali ciężkich. Zanieczyszczenia te wymywane wodami opadowymi, przedostają się do wód powierzchniowych i podziemnych,

- transport drogowy i kolejowy – zagrożeniem dla środowiska wodnego są spływy opadowe z dróg i nasypów kolejowych, które niosą substancje organiczne (materiały pędne, smary, oleje, środki czyszczące i konserwujące i inne) oraz substancje nieorganiczne (sole używane przy gołoledzi i inne),
- cieki powierzchniowe prowadzące wody pozaklasowe zanieczyszczenia wód powierzchniowych stają się udziałem również wód podziemnych w obszarach występowania więzi hydraulicznej między nimi i lokalizacji cieku w zasięgu wpływu drenażu wywołanego eksploatacją studni.

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza na terenie powiatu tarnogórskiego jest komunikacja oraz niska emisja. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m. in. związki ołowiu, kadmu, niklu i miedzi. W okresie zimowym, zanieczyszczenia komunikacyjne mogą powodować powstawanie smogu, a w okresie letnim tzw. smogu fotochemicznego. Zanieczyszczenia emitowane przez pojazdy w wyniku reakcji fotochemicznej przyczyniają się do tworzenia ozonu przyziemnego. Największa emisja tych zanieczyszczeń zlokalizowana jest w rejonach dróg o dużym natężeniu ruchu. Niska emisja na terenie powiatu związana jest z indywidualnymi środkami ciepłowniczymi w gospodarstwach domowych, które w przeważającej ilości wykorzystują jako źródło energii węgiel kamienny, często gorszego gatunku. Do czasu wejścia w życie uchwały antysmogowej (Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa a Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji) dość często spalane były także floty, muły i koncentraty. Aktualnie ich spalanie zdarza się incydentalnie. Ponadto nadal zdarza się niedopuszczalne przepisami prawa spalanie różnego rodzaju materiałów odpadowych, w tym odpadów komunalnych, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym. Źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza stanowi także działalność przemysłowa zakładów produkcyjnych i usługowych funkcjonujących na terenie powiatu tarnogórskiego.

Kolejnym czynnikiem decydującym o stanie jakości powietrza jest emisja komunikacyjna, której największe stężenia lokują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, szczególnie w rejonie dróg krajowych DK11 (Bytom Lubliniec Ostrów Wielkopolski Poznań Kołobrzeg) i DK78 Chałupki Chmielnik), a także drogi ekspresowej S1 (Pyrzowice Mysłowice) oraz dróg projektowanych tj.: autostrady A1 (Ostrawa Gdańsk) i drogi ekspresowej S11 (Kołobrzeg-Bytom). Uciążliwości związane z emisją zanieczyszczeń z komunikacji nasilają się zwłaszcza w okresie letnim. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze. Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon pojazdów i nawierzchni dróg.

W związku z realizacją inwestycji zagrożeniem może być zwiększona emisja hałasu pochodząca z maszyn i środków transportu wykorzystywanych w trakcie prac.

5. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Wszystkie działania przewidziane do realizacji w ramach projektu POŚ dla powiatu tarnogórskiego z założenia mają na celu poprawę stanu środowiska. Natomiast poprawa jakości środowiska wpłynie pozytywnie na standard życia mieszkańców i ich zdrowie. Brak realizacji zapisów Programu prowadzić będzie do znaczącego pogorszenia wszystkich elementów środowiska. Do

potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji POŚ dla powiatu tarnogórskiego należą:

- pogorszenie jakości wód powierzchniowych i podziemnych w związku ze zwiększonym wytwarzaniem ścieków i niekontrolowanym ich odprowadzaniem,
- wzrost zużycia surowców, energii, wody oraz zmniejszanie się zasobów wodnych,
- pogorszenie jakości powietrza,
- postępująca degradacja gleb,
- zwiększająca się ilość powstających odpadów,
- utrata bioróżnorodności,
- degradacja walorów krajobrazu,
- zmniejszanie się zasobów leśnych,
- zwiększenie narażenia mieszkańców na ponadnormatywne natężenie hałasu i pól elektromagnetycznych,
- pogorszenie jakości życia mieszkańców.

Poniżej przedstawiono potencjalne zmiany, jakie mogłyby mieć miejsce w przypadku braku realizacji ustaleń Programu, w poszczególnych komponentach ochrony środowiska i innych działaniach wspomagających:

Ochrona klimatu i jakość powietrza

Przyjęty w Programie cel *„Poprawa i utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami”* realizowany będzie między innymi poprzez realizację i wdrożenie aktualnie obowiązującego Programu ochrony powietrza (POP) dla terenu województwa śląskiego, zgodnie z wynikami rocznej oceny jakości powietrza w strefach, a także poprzez realizację planów gospodarki niskoemisyjnej i programów ograniczania niskiej emisji na szczeblu gmin. Bardzo ważną sprawą jest przebudowa i rozbudowa dróg oraz termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, a montaż odnawialnych źródeł energii na terenie gmin powiatu. Ponadto istotną kwestią jest także realizacja inwestycji mających na celu ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających z instalacji energetycznych i przemysłowych oraz w zakresie produkcji paliw niskoemisyjnych i biopaliw.

Zaniechanie działań zmierzających do ograniczenia emisji gazów i pyłów do atmosfery może prowadzić do stopniowego pogorszenia jakości powietrza atmosferycznego. Brak wdrożenia proekologicznych inwestycji spowoduje pogarszanie się jakości powietrza, na którą wpływ ma emisja niska, przemysłowa i komunikacyjna. Dlatego pozostawienie infrastruktury drogowej w obecnym stanie także wpłynie niekorzystnie na czystość powietrza.

W związku z tym zaniechanie realizacji ustaleń w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

Gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa

Przyjęte w Programie cele *„Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych”, „Edukacja ekologiczna dot. gospodarki wodnej”, „System zrównoważonego gospodarowania wodami”, „Przywrócenie dobrej jakości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych”* i *„Ochrona przeciwpowodziowa”* realizowane będą poprzez prowadzenie działań edukacyjnych, promocyjnych i propagujących wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody, prowadzenie badań jakości wódz powierzchniowych i podziemnych, budowę i przebudowę kanalizacji, prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych, a także poprzez budowę, przebudowę i modernizację budowli przeciwpowodziowych.

Zaniechanie działań zmierzających do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych może prowadzić do wystąpienia niekorzystnych zmian jakości wody.

W związku z tym zaniechanie realizacji ustaleń w zakresie ochrony wód powierzchniowych i podziemnych jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

Zasoby przyrodnicze

Jednym z ważnych ustaleń Programu jest „*Ochrona zasobów przyrodniczych powiatu*”. Zaniechanie działań zmierzających do rozwoju bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej i braku realizacji działań z zakresu edukacji ekologicznej, w szczególności na temat obszarów Natura 2000 i innych walorów przyrodniczych powiatu oraz brak usuwania roślinności inwazyjnej może spowodować szereg nieodwracalnych zmian w ich strukturze, a w konsekwencji prowadzić do zanikania elementów różnicujących, takich jak zadrzewienia, zakrzewienia, torfowiska, wilgotne łąki, które pełnią funkcje środowiskotwórcze i krajobrazowe. Zmniejszenie różnorodności krajobrazu spowoduje zanik części siedlisk, a tym samym zaburzenie fauny.

W związku z tym zaniechanie realizacji ustaleń w zakresie ochrony przyrody jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

Ochrona lasów

Przyjęty w Programie cel w zakresie ochrony lasów to „*Prowadzenie prawidłowej gospodarki leśnej*” realizowany będzie w oparciu o zakup sadzonek drzew i prowadzenie nadzoru nad lasami.

Brak realizacji założonych ustaleń tego dokumentu może m. in. spowodować: zahamowanie wzrostu ilościowego i jakościowego zasobów leśnych, a nawet ich zmniejszenie (np. na skutek pożarów lub w wyniku nieracjonalnej gospodarki w lasach prywatnych) oraz ograniczenie korzystnych dla środowiska funkcji ochronnych lasów, zwłaszcza w zakresie ochrony gleb i wód, przyrody oraz ich roli krajobrazowej.

Gleby i zasoby naturalne

Przyjęty w Programie cel ochrony gleb „*Racjonalne gospodarowanie zasobami glebowymi*” realizowany będzie poprzez prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi oraz badania zanieczyszczeń historycznych.

Z kolei cel „*Ochrona zasobów kopalin*” realizowany będzie poprzez współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż i eliminacja nielegalnego wydobycia przez kontrolę.

Brak realizacji założonych ustaleń dokumentu może m. in. prowadzić do zanieczyszczania gleb poprzez nieracjonalne stosowanie w uprawie nawozów, a także niekontrolowane odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków bezpośrednio do gleby oraz do braku kontroli nad stopniem czystości gleb powiatu.

Ponadto brak realizacji założonych ustaleń może spowodować niekontrolowane wydobycie surowców naturalnych, co może wpłynąć negatywnie na stan powierzchni ziemi oraz na krajobraz.

Zagrożenia hałasem

Projekt Programu zakłada „*Zmniejszenie zagrożenia emisją hałasu*”. Zaniechanie realizacji ustaleń z zakresu ochrony przed hałasem będzie miało niekorzystny wpływ, przede wszystkim na zdrowie ludzi.

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawianiu odpadów

Projekt Programu zakłada „*Zapewnienie właściwego postępowania z odpadami*” poprzez prowadzenie nadzoru administracyjnego nad wydanymi decyzjami z zakresu gospodarki odpadami i kontrolę przedsiębiorców oraz nadzór nad zadaniem likwidacji zwałowisk odpadów niebezpiecznych poprzez unieszkodliwienie oraz rekultywację terenów po Zakładach Chemicznych „Tarnowskie Góry”.

Zaniechanie realizacji ustaleń z zakresu gospodarki odpadami może doprowadzić do niewłaściwego postępowania z odpadami w sektorze przemysłowym.

Edukacja ekologiczna

Edukacja ekologiczna ma na celu „Zwiększenie wiedzy i świadomości społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska”. Prawo do informacji o środowisku jest jednym z najważniejszych instrumentów ochrony środowiska i elementem, dzięki któremu społeczeństwo ma możliwość wpływania na procesy podejmowania decyzji, których skutki mają znaczenie dla środowiska. Działania edukacyjne i informacyjne w zakresie ochrony środowiska podejmowane w ramach Programu zmierzają do podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu.

Brak podejmowania działań w tym zakresie sprzyjać będzie rozwojowi konsumpcyjnego stylu życia, zwiększonemu zapotrzebowaniu na surowce, wodę i energię, wzrostowi zanieczyszczenia środowiska. Zaniechanie realizacji ustaleń z zakresu edukacji ekologicznej jest działaniem zdecydowanie negatywnym.

W przypadku, Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029 nie zostanie wdrożony, negatywne trendy będą się pogłębiać, a zanieczyszczenie środowiska wzrastać, dlatego realizacja Programu jest niezbędnie konieczna.

6. Przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko

6.1. Identyfikacja i ocena potencjalnych oddziaływań na środowisko zadań ujętych w projekcie POŚ

W „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029” ujęte zostały zadania własne Powiatu - finansowane z budżetu oraz zadania koordynowane - finansowane ze źródeł zewnętrznych.

Identyfikację i ocenę poszczególnych zadań dokonano w tzw. macierzach skutków środowiskowych, które są syntetycznym zestawieniem pozytywnych, negatywnych, bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oddziaływań na poszczególne elementy środowiska, takie jak: różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz i klimat, zasoby naturalne oraz obszary chronione, w tym obszary Natura 2000, pomniki przyrody, zinventaryzowane siedliska gatunków chronionych i korytarze ekologiczne. Oceniono także wpływ na zdrowie ludzi oraz zabytki i dobra materialne.

W poniższej tab. 9 oceniono zadania wynikające bezpośrednio z harmonogramu zadań wyznaczonych w POŚ. Zidentyfikowane oddziaływania na środowisko w odniesieniu do poszczególnych aspektów środowiskowych przedstawiono stosując następujące oznaczenia:

Rodzaje oddziaływań – definicje:

Bezpośrednie **(B)** - bez interwału czasowego, bez przekształcenia substancji, bez procesów pośrednich, np. wycinka drzew – na krajobraz, budowa drogi – zniszczenie powierzchni gruntów,

Pośrednie **(P)** - z interwałem czasowym, z przekształceniem substancji, z procesami pośrednimi, np. wycinka drzew – na zwierzęta, budowa drogi – na wodę, rośliny.

Charakter prawdopodobnych oddziaływań - oznaczenia:

- Prawdopodobne umiarkowane negatywne oddziaływanie
- 0 Prawdopodobny brak oddziaływania
- Prawdopodobne pozytywne oddziaływanie
- Prawdopodobne oddziaływanie o charakterze zarówno pozytywnym jak i negatywnym

Tabela 9. Ocena zadań uwzględnionych do realizacji w projekcie POŚ dla powiatu tarnogórskiego

Komponent	Nazwa zadania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Klimat i powietrze	Gleby i powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Dobra materialne i zabytki	Obszary chronione i NATURA 2000	Korytarze ekologiczne
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zimowe utrzymanie dróg powiatowych – Zapewnienie bezpieczeństwa na drogach powiatowych oraz poprawa komfortu podróżowania w warunkach zimowych	0	B	P	P	P	B	B	B	0	P	0	0
	Bezpieczny pieszy. Modernizacja przejść dla pieszych na drogach powiatowych – Poprawa bezpieczeństwa pieszych na drogach powiatowych	0	B	P	P	P	P	B	B	0	P	0	0
	Powierzenie Gminie Radzionków zadania z zakresu letniego i zimowego utrzymania dróg powiatowych położonych na terenie Gminy Radzionków – Poprawa komfortu i bezpieczeństwa w ruchu drogowym	0	B	P	P	P	B	B	B	0	P	0	0
	Rozbudowa DP3210S i DP3207S ul. Główna w Zendku – Poprawa bezpieczeństwa i komfortu podróżowania na drogach powiatowych	0	B	P	P	P	B	B	B	0	P	0	0
	Rozwój komunikacji publicznej i stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji miejskiej mającego na celu przesiadkę z samochodów na rzecz transportu zbiorowego	0	B	P	P	P	B	B	B	0	B	0	0
	Wspieranie rozwoju transportu rowerowego oraz wdrażanie rozwiązań na rzecz jego integracji z miejskimi systemami transportowymi	0	B	P	P	P	B	B	B	0	B	0	0

Komponent	Nazwa zadania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Klimat i powietrze	Gleby i powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Dobra materialne i zabytki	Obszary chronione i NATURA 2000	Korytarze ekologiczne
	Uwzględnienie w planach rozwoju transportu działań mających wpływ na jakość powietrza poprzez upłynnienie ruchu pojazdów, budowę obwodnic i wprowadzenie ograniczeń w ruchu pojazdów ciężkich	0	P	P	P	P	P	P	P	0	0	P	P
	Realizacja planów gospodarki niskoemisyjnej i programów ograniczania niskiej emisji w gminach powiatu tarnogórskiego	0	B	P	P	P	B	0	P	0	0	0	0
	Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe w poszczególnych gminach powiatu tarnogórskiego	0	B	P	P	P	B	0	P	0	0	0	0
	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej należących do powiatu tarnogórskiego	0	B	0	0	0	B	0	P	0	0	0	0
	Termomodernizacja Zespołu Szkół Chemiczno-Medycznych i Ogólnokształcących w Tarnowskich Górach	0	B	0	0	0	B	0	P	0	0	0	0
	Termomodernizacja budynku Domu Pomocy Społecznej „Przyjaźń” w Tarnowskich Górach, ul. Włoska 24 – Poprawa warunków pobytu pensjonariuszy, ograniczenie kosztów funkcjonowania jednostki	0	B	0	0	0	B	0	P	0	0	0	0
	Termomodernizacja budynku Domu Pomocy Społecznej w Łubiu – Poprawa warunków pobytu pensjonariuszy, ograniczenie kosztów funkcjonowania jednostki	0	B	0	0	0	B	0	P	0	0	0	0
	Termomodernizacja Zespołu Szkół Budowlano-Architektonicznych w Tarnowskich Górach	0	B	0	0	0	B	0	P	0	0	0	0

Komponent	Nazwa zadania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Klimat i powietrze	Gleby i powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Dobra materialne i zabytki	Obszary chronione i NATURA 2000	Korytarze ekologiczne
	Poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych, w tym poprzez kompleksową termomodernizację	0	B	0	0	0	B	0	P	0	0	0	0
	Realizacja inwestycji mających na celu ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających z instalacji energetycznych i przemysłowych oraz emisję nieorganizowaną	0	B	P	P	P	B	0	0	0	0	0	0
	Uwzględnienie w zamówieniach publicznych problemów ochrony powietrza poprzez odpowiednie przygotowanie specyfikacji zamówień publicznych, które uwzględniać będą potrzeby ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem	0	P	P	P	0	P	0	0	0	0	P	P
	Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczności oraz środków prewencyjny	0	B	P	P	P	P	0	0	0	0	0	0
	Montaż odnawialnych źródeł energii na terenie gmin powiatu tarnogórskiego	0	B	P	P	P	B	0	P	0	0	0	0
Gospodarowanie wodami i gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	0	B	P	0	B	0	P	0	0	B	0	0
	Budowa, przebudowa i modernizacja sieci kanalizacji, w tym deszczowej	0	B	P	P	B	P	B	B	0	B	P	P
	Dofinansowanie dla Spółek Wodnych	0	B	B	P	B	0	0	0	0	0	0	0

Komponent	Nazwa zadania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Klimat i powietrze	Gleby i powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Dobra materialne i zabytki	Obszary chronione i NATURA 2000	Korytarze ekologiczne
	Budowa, przebudowa, modernizacja budowli przeciwpowodziowych	0	P	P	P	B	P	B	B	B	B	P	P
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Nadzór administracyjny nad wydanymi decyzjami z zakresu gospodarki odpadami, w tym kontrole przedsiębiorców	0	B	B	P	P	P	P	P	0	0	0	0
	Nadzór nad zadaniem likwidacja zwałowisk odpadów niebezpiecznych poprzez unieszkodliwienie oraz rekultywację terenów po Zakładach Chemicznych „Tarnowskie Góry”	0	B	P	P	B	B	B	B	0	0	0	0
Zasoby przyrodnicze	Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej oraz realizacja działań z zakresu edukacji ekologicznej, w szczególności na temat przedmiotów ochrony na obszarach Natura 2000 oraz walorów przyrodniczych powiatu	P	B	B	B	0	0	P	B	0	0	B	B

Komponent	Nazwa zadania	Różnorodność biologiczna	Ludzie	Zwierzęta	Rośliny	Woda	Klimat i powietrze	Gleby i powierzchnia ziemi	Krajobraz	Zasoby naturalne	Dobra materialne i zabytki	Obszary chronione i NATURA 2000	Korytarze ekologiczne
	Usuwanie roślinności inwazyjnej	P	B	B	B	0	0	P	B	0	0	B	B
Ochrona lasów	Zakup sadzonek drzew	P	P	B	B	0	0	P	P	0	0	P	P
	Prowadzenie nadzoru nad lasami	B	P	P	B	P	P	P	B	0	0	P	P
Gleby i zasoby naturalne	Prowadzenie i aktualizowanie rejestru zanieczyszczeń potencjalnych historycznych	0	P	P	P	P	0	0	0	0	0	P	P
	Zatrzymanie nadmiernego przeznaczenia gruntów rolnych pod zabudowę poprzez stosowane zapisy w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	P	P	P	P	0	0	B	B	0	0	0	0
Zagrożenia hałasem	Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze powiatu tarnogórskiego	0	B	P	P	P	B	B	B	0	P	0	0
	Redukcja hałasu przemysłowego (w tym m.in. wyciszenie hal i wymiana maszyn i urządzeń przez zastosowanie obudów dźwiękochłonnych, izolacji akustycznych itp.	0	B	P	0	0	0	P	B	0	0	0	0
	Uwzględnianie terenów narażonych na oddziaływanie hałasu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	0	P	P	P	0	0	0	0	0	0	P	P

[illegible]

Z powyższej analizy wynika, iż żadne z zaplanowanych w Programie działań nie spowoduje wyłącznie negatywnego oddziaływania na którykolwiek z komponentów. Prognozuje się, że zdecydowana większość zadań wywoła pozytywny wpływ na środowisko, a jedynie planowane inwestycje mogą powodować oddziaływanie o charakterze zarówno pozytywnym, jak i negatywnym. Dotyczy to zadań związanych z: klimatem i ochroną powietrza atmosferycznego, gospodarowaniem wodami i gospodarką wodno-ściekową oraz ochroną przed hałasem.

1. KLIMAT I POWIETRZE ATMOSFERYCZNE – planowane działania zapisane w Programie w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, mimo możliwości pojawienia się negatywnych oddziaływań, które mają znacznie mniejszą skalę oraz wagę, dotyczy to głównie zadań związanych z przebudową i rozbudową dróg. Zadania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji i jej uciążliwości, będą miały zdecydowanie pozytywny wpływ na poszczególne komponenty środowiska. Takie skutki przyniesie również termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych poprzez kompleksową termomodernizację, budowa kotłowni olejowej z magazynem paliwa oraz instalacji zewnętrznej grzewczej, c.w.u. i cyrkulacji w DPS oraz montaż odnawialnych źródeł energii na terenie gmin powiatu tarnogórskiego.

2. GOSPODAROWANIE WODAMI I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA – działania zaplanowane w ramach tego komponentu będą pozytywnie oddziaływać na środowisko, pomimo ewentualnie mogących wystąpić negatywnych oddziaływań, o znacznie mniejszej skali, jedynie na etapie budowy i modernizacji sieci kanalizacji oraz budowy budowli przeciwpowodziowych. Należy podkreślić, iż mimo bezsprzecznego pozytywnego oddziaływania tych przedsięwzięć na środowisko, lokalnie pojawić się mogą negatywne skutki oddziaływań tych inwestycji, wyłącznie na etapie ich realizacji.

3. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWIANIU ODPADÓW – zadania przewidziane do realizacji w ramach tego komponentu wynikają z obowiązku wydawania decyzji administracyjnych w gospodarce odpadami i przeprowadzania kontroli przedsiębiorców w zakresie spełniania zapisów wydanej przez Starostę decyzji jak również konieczności prowadzenia nadzoru nad likwidacją zwałowisk odpadów niebezpiecznych poprzez unieszkodliwienie oraz rekultywację terenów po Zakładach Chemicznych „Tarnowskie Góry”.

4. ZASOBY PRZYRODNICZE I OCHRONA LASÓW – działania związane z obszarami przyrodniczo cennymi i lasami skutkować powinny poprawą funkcjonowania ekosystemów na terenie powiatu. Obszary chronione oraz lasy stanowią bufor niekorzystnych oddziaływań człowieka na inne komponenty środowiska:

- poprawiają mikroklimat i jakość powietrza,
- retencjonują i oczyszczają wody opadowe,
- stanowią środowisko życia roślin i zwierząt,
- roślinność ogranicza erozję gleby i rozkłada jej zanieczyszczenia,
- lasy i parki mogą osłaniać zabytki przed niekorzystnym oddziaływaniem środowiska, często same stanowią dziedzictwo kulturowe lub są integralną częścią zabytkowych założeń zieleni,
- parki, lasy i tereny zieleni stanowią ważne miejsce wypoczynku mieszkańców, zmniejszając uciążliwości takie jak hałas, zanieczyszczenie powietrza, zwiększenie temperatury.

W harmonogramie Programu zaplanowano działanie pn. „*Zakup sadzonek drzew*”. Zadanie polegać będzie na zweryfikowaniu stanu drzew oraz zaproponowane zostaną nowe drzewa mogące stać się pomnikami przyrody. Prace te nie będą wychodziły poza zakres określony w art. 82 ust. 1a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Istotnym zadaniem przewidzianym w harmonogramie Programu w ramach ochrony lasów jest także prowadzenie nadzoru nad lasami. Powyższe działania przyczynią się do poprawy stanu ochrony drzew oraz będą miały pozytywny wpływ na środowisko. Rozwój bazy dydaktycznej edukacji przyrodniczej z kolei, będzie wpływał na

podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Realizowane będzie również działanie polegające na usuwaniu roślinności inwazyjnej.

5. GLEBY i ZASOBY NATURALNE – zadania przewidziane do realizacji przez Zarząd Powiatu w ramach tego komponentu, mają na celu m.in. prowadzenie okresowych badań jakości gleby i ziemi oraz badań zanieczyszczeń gleb i ziemi (zanieczyszczenia potencjalne historyczne). Prawidłowe użytkowanie zasobów ziemi powinno dodatkowo pozytywnie wpłynąć na środowisko. Nie przewiduje się znaczącego wpływu działań chroniących powierzchnię ziemi na jakość powietrza, krajobraz czy zdrowie ludzi.

6. OCHRONA PRZED HAŁASEM – działania ochronne w obszarze hałasu będą miały w dużej mierze charakter monitoringowy i organizacyjny. Nie przewiduje się negatywnych oddziaływań takich działań. Działaniem najbardziej uciążliwym, mogącym przejawiać negatywne oddziaływanie na środowisko, będzie modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze powiatu.

7. EDUKACJA EKOLOGICZNA – nie przewiduje się negatywnych oddziaływań realizacji zadań w ramach edukacji ekologicznej. Podejmowane działania sprowadzać się będą do wspierania kształcenia społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska oraz poprawy dostępności informacji o środowisku, a także promowania działań proekologicznych. Pozwoli to zarówno podejmować optymalne działania inwestycyjne i pozainwestycyjne, jak również lepiej monitorować ich realizację.

8. DZIAŁANIA SYSTEMOWE – nie przewiduje się negatywnych oddziaływań realizacji zadań w ramach działań systemowych tj. opracowanie dokumentów strategicznych i raportów z tych dokumentów. Program ochrony środowiska pełni rolę kształtującą i wspomagającą system ochrony środowiska.

Na etapie realizacji POŚ przeanalizowane powinny zostać środowiskowe oddziaływania poszczególnych przedsięwzięć wymienionych w harmonogramie Programu, dotyczących głównie rozbudowy i przebudowy dróg, budowy i modernizacji sieci kanalizacyjnej oraz budowy obiektów służących ochronie przeciwpowodziowej. Przedsięwzięcia te, mimo charakteru proekologicznego, lokalnie mogą powodować oddziaływania środowiskowe. Na etapie budowy będą to m.in.:

- naruszenia powierzchni ziemi,
- zakłócenia ruchu drogowego (oraz związane z tym: zwiększona emisja spalin i hałasu z ruchu samochodowego, pylenie z dróg, zmniejszenie bezpieczeństwa na drodze),
- wytwarzanie odpadów budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych, a także możliwe zanieczyszczenie powstającymi odpadami lub niewłaściwie przechowywanymi materiałami,
- emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych,
- konieczność ewentualnej wycinki drzew i krzewów,
- możliwe zanieczyszczenie substancjami ropopochodnymi w wyniku awarii wykorzystywanego sprzętu i środków transportu.

Działania te są niezbędne w celu poprawy jakości stylu życia mieszkańców. Negatywne oddziaływania pojawiające się w trakcie realizacji ww. inwestycji, po zakończeniu prac zostaną całkowicie wyeliminowane.

6.2. Przewidywane oddziaływanie na istniejące formy ochrony przyrody w tym obszary Natura 2000, pomniki przyrody, zinwentaryzowane siedliska gatunków chronionych i korytarze ekologiczne

Zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r., poz. 55 t.j. ze zm.) formami ochrony przyrody są:

- parki narodowe,
- rezerваты przyrody,
- parki krajobrazowe,
- obszary chronionego krajobrazu,
- obszary Natura 2000,
- pomniki przyrody,
- stanowiska dokumentacyjne,
- użytki ekologiczne,
- zespoły przyrodniczo - krajobrazowe,
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Istniejące na terenie powiatu tarnogórskiego formy ochrony przyrody omówione zostały w pkt 3.2. Pewną rolę odgrywają także korytarze ekologiczne opisane w pkt. 3.2. niniejszej prognozy.

Nie przewiduje się żadnego bezpośredniego lub pośredniego znacząco negatywnego wpływu na cele i przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 (w tym – na integralność i spójność sieci Natura 2000) oraz na istniejące formy ochrony przyrody, w tym pomniki przyrody i zinwentaryzowane siedliska gatunków chronionych ani na korytarze ekologiczne, którymi przemieszczają się ssaki i ptaki. W granicach powiatu tarnogórskiego znajduje się jeden korytarz ekologiczny w randze krajowej: 51k Mała Panew. Zgodnie z danymi zamieszczonymi na geoportalu Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska na terenie powiatu znajdują się ponadregionalny korytarz ekologiczny dla ptaków „Lasy Lublinieckie” oraz korytarz regionalny dla ptaków: „Lasy Lublinieckie – Jura Krakowsko-Częstochowska” oraz „Lasy Lublinieckie- Dolina Przemszy”. Ponadto powiat tarnogórski znajduje się również w zasięgu wyznaczonych korytarzy teriologicznych.

Zasięg oddziaływania nie będzie obejmował obszarów zaliczanych do sieci Natura 2000 oraz innych obszarów chronionych, w tym pomników przyrody ani korytarzy ekologicznych, ponieważ inwestycje prowadzone będą poza granicami tych obszarów.

Oddziaływania wynikające z realizacji zadań inwestycyjnych będą minimalizowane oraz kompensowane, w związku z czym nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania na środowisko.

7. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Powyżej w pkt. 6 przedstawione zostały działania, które mogą oddziaływać na środowisko i wywoływać skutki zarówno pozytywne, jak i częściowo negatywne. Realizacja części przedsięwzięć wymagać będzie uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, dla której uzyskania konieczne będzie opracowanie karty informacyjnej przedsięwzięcia, a w razie konieczności także raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, a także przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej. W trakcie realizacji działań Programu Ochrony Środowiska należy podjąć przede wszystkim środki zapobiegające oraz ograniczające prawdopodobnie negatywne oddziaływanie na środowisko tj.:

- zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć z realizacji POŚ,
- miarodajny monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie

działań adekwatnych do otrzymanych wyników,

- zapewnienie zgodności wydawanych decyzji administracyjnych z POŚ oraz zasadami ochrony środowiska,
- egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych, regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminach oraz w przepisach prawnych,
- konsolidacja informacji o stanie i ochronie środowiska (obecnie są one w posiadaniu różnych podmiotów – Urząd Marszałkowski, WIOŚ, RDOŚ, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin i inne),
- wzmocnienie (finansowe, merytoryczne, sprzętowe, kadrowe) funkcji kontrolnej służb ochrony środowiska,
- cykl działań edukacyjnych dla społeczeństwa.

Inwestycje, które można uznać za wymagające lub mogące wymagać raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko kwalifikuje się na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839).

Potencjalne negatywne oddziaływanie w/w inwestycji na środowisko można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ wielkość wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko. Ponadto prawidłowy projekt, uwzględniający potrzeby ochrony środowiska zarówno na etapie budowy/przebudowy, jak i w fazie eksploatacji, także pozwoli istotnie ograniczyć te oddziaływania. Do ogólnych działań ograniczających potencjalnie negatywne oddziaływanie należą:

- prawidłowe zabezpieczenie techniczne sprzętu i placu budowy, w tym zwłaszcza w miejscach styku z ekosystemami szczególnie wrażliwymi na zmiany warunków siedliskowych,
- selektywne gromadzenie powstających odpadów oraz przekazywanie ich uprawnionym firmom do zbierania lub przetwarzania,
- stosowanie odpowiednich technologii, materiałów i rozwiązań konstrukcyjnych,
- maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu,
- prowadzenie konsultacji ze społecznością lokalną w celu uniknięcia konfliktów społecznych.

Do przedsięwzięć realizowanych w ramach Programu, które mogą negatywnie oddziaływać na środowisko należą przede wszystkim, na etapie budowy, rozbudowa i przebudowa dróg, budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej oraz budowa obiektów służących ochronie przeciwpowodziowej. Są to inwestycje, które na obecnym etapie można uznać za wymagające lub mogące wymagać raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko (według rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz. U. z 2019 r., poz. 1839). Należy zaznaczyć, że jest to jedynie wstępna, bardzo ogólna kwalifikacja przedsięwzięć do procedury oceny oddziaływania na środowisko, natomiast szczegółowe kwalifikowanie należy prowadzić na etapie projektowania i realizacji poszczególnych przedsięwzięć.

W przypadku, gdyby całkowite uniknięcie danego oddziaływania nie było możliwe i istniałoby niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia cennych elementów przyrody, wówczas konieczne byłoby podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Niemniej na obecnym etapie nie przewiduje się zaistnienia takich szkód w środowisku wywołanych realizacją Programu, które wymagałyby przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej.

Przy realizacji poszczególnych rozwiązań należy szczegółowo przebadać już konkretne przedsięwzięcia pod kątem ich oddziaływania na środowisko. W wyniku tej analizy koniecznym może okazać się podjęcie odpowiednich działań zapobiegawczych bądź kompensacyjnych, np.:

- translokacje populacji gatunków podlegających ochronie prawnej i zagrożonych w siedliska zastępcze, jeśli nie istnieje racjonalny sposób na ich zachowanie *in situ*,

- wykupywanie gruntów przeznaczonych dla realizacji celów ochrony przyrody jako rekompensaty za spowodowane straty w środowisku przyrodniczym,
- stosowanie nasadzeń kompensacyjnych w przypadku konieczności likwidacji fragmentów zakrzewień lub zadrzewień w dolinach rzecznych,
- budowa niewielkich zbiorników w dolinach rzecznych jako imitacji starorzeczy (w przypadku konieczności likwidacji naturalnych starorzeczy w związku z wykonywaniem prac hydrotechnicznych),
- przeznaczanie jak największej powierzchni rekultywowanych wyrobisk czy innych terenów pod naturalną sukcesję, w umownym „ekologicznym” kierunku rekultywacji.

8. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie POŚ

Zdecydowana większość proponowanych do realizacji przedsięwzięć w ramach POŚ ma pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Rozwiązania alternatywne dla przedsięwzięć poprawiających walory środowiskowe nie mają uzasadnienia zarówno z formalnego, jak i ekologicznego punktu widzenia. Ponadto prognoza ta ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla poszczególnych działań.

Skutki środowiskowe podejmowanych działań zależą od lokalnej chłonności środowiska lub też od występowania w rejonie realizacji przedsięwzięcia tzw. obszarów wrażliwych, dlatego przy budowie, tj. na etapie projektowania nowych inwestycji takich jak np. drogi należy rozważyć kilka wariantów tak, aby możliwy był wybór takiego, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływać na środowisko. Należy jednak podkreślić, iż obecnie nie planuje się lokalizacji nowych dróg, a jedynie przebudowę i rozbudowę już istniejących. Jako warianty alternatywne przedsięwzięcia można wówczas rozważać: warianty lokalizacji, warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne czy wariant niezrealizowania inwestycji, tzw. wariant „0”. Wariant „0” nie oznacza, że nic się nie zmienia, ponieważ brak realizacji inwestycji może także powodować konsekwencje środowiskowe np. brak realizacji zadania pn. rozbudowa DP3210S i DP3207S ul. Główna w Zendku nie poprawi bezpieczeństwa i komfortu podróżowania na drogach powiatowych. Skutki środowiskowe w przypadku braku realizacji działań zaplanowanych w Programie przeanalizowano w pkt. 5.

9. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Przyjmuje się, że metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania będą odpowiadały postanowieniom art. 18, ust. 2 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2019 r., poz. 1369 t.j. ze zm.). Na podstawie tego artykułu organ wykonawczy powiatu zobowiązany jest do sporządzania, co 2 lata raportów z wykonania Programu Ochrony Środowiska i przedstawienia go Radzie Powiatu. Analiza ta powinna zawierać ocenę:

- stopnia wykonania określonych zadań,
- stopnia realizacji przyjętych celów,
- rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i zadaniami, a ich wykonaniem oraz analizę tych rozbieżności.

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy opierać się na wskaźnikach, które przedstawiono w tab. 10.

Tabela 10. Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tarnogórskiego

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E	F
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa i utrzymanie jakości powietrza atmosferycznego zgodnie z obowiązującymi standardami	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne (WIOŚ)	PM10, PM2,5, ozon, benzo(α)piren	Brak substancji z przekroczeniami
2.			Zmiana stężeń zanieczyszczeń pyłowych pyłu PM10 na stacji pomiarowej WIOŚ (Tarnowskie Góry, ul. Litewska) w strefie śląskiej [%]	PM10 PM2,5	Brak przekroczeń
3.			Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie [Mg/rok]	Ogółem Ze spalania paliw, Węglowo-grafitowe, sadza	Zmniejszenie wielkości emisji
4.			Emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych w powiecie [Mg/rok]	Ogółem CO ₂ NO _x CO CO ₂	Zmniejszenie wielkości emisji
5.	Zagrożenia hałasem	Zmniejszenie zagrożenia emisją hałasu	Miejsca gdzie poziom hałasu przekracza wartości dopuszczalne wg obowiązujących przepisów (WIOŚ)	Droga krajowa Nr 94 ul. Bytomska, od skrzyżowania z ul. Dworcową do skrzyżowania z ul. Sienkiewicza – Zbrośławice – 70,2-72,5 dB	Poziom hałasu nieprzekraczający dopuszczalnych norm
6.				Drogi gminne, drogi powiatowe – 64,3-67,9 dB	Poziom hałasu nieprzekraczający dopuszczalnych norm
7.	Pola elektromagnetyczne	Zmniejszenie zagrożenia emisją pól elektromagnetycznych	Wartość poziomów pól elektromagnetycznych w 2018 r. w gminach powiatu tj.: Tarnowskie Góry, Tarnowskie Góry Repty, Tworóg, Zbrośławice	0,27 0,44 0,23 0,49	<7
8.	Gospodarowanie wodami i gospodarka	Prowadzenie racjonalnej gospodarki zasobami wód i gospodarki ściekowej	% JCWP o wykazanym co najmniej dobrym stanie wód (WIOŚ)	27,5	100

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E	F
9.	wodno-ściekowa		% JCWPd o wykazanym co najmniej dobrym stanie wód (WIOŚ)	40	100
10.			Zużycie wody [dam ³ /rok] (GUS, stan na 31.12.2018 r.)	8 125,5	Zmniejszenie zużycia
11.			Zużycie wody na potrzeby przemysłu [dam ³ /rok] (GUS, stan na 31.12.2018 r.)	2 918	Zmniejszenie zużycia
12.			Udział ścieków oczyszczonych w ściekach wymagających oczyszczenia [%] (GUS, stan na 31.12.2018 r.)	76,2	Zwiększenie
13.			Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków [%] ogólnej liczby ludności (GUS, stan na 31.12.2018 r.)	72,6	Zwiększenie
14.			Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów [%] ludności (GUS, stan na 31.12.2018 r.)	53,2	Zwiększenie
15.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zapewnienie właściwego postępowania z odpadami	Masa odebranych z nieruchomości zamieszkałych odpadów komunalnych ogółem [Mg/rok] (dane z gmin, GUS)	51 148,581	Zmniejszenie ilości powstających odpadów komunalnych
16.			Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie z nieruchomości zamieszkałych [Mg/rok] (dane z gmin, GUS)	20 619,596	Zwiększenie ilości odpadów komunalnych zbieranych selektywnie
17.			Ilość odebranych z nieruchomości zamieszkałych zmieszanych odpadów komunalnych [Mg/rok] (dane z gmin, GUS)	30 528,985	Zmniejszenie ilości zmieszanych odpadów komunalnych
18.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona zasobów przyrodniczych powiatu	Liczba pomników przyrody [szt.] (GUS, stan na 31.12.2018 r.)	141	Utrzymanie i zachowanie stanu istniejącego lub wzrost
19.			Powierzchnia form ochrony przyrody [ha] (GUS, stan na 31.12.2018 r.)	568,14	Utrzymanie i zachowanie stanu istniejącego lub wzrost
20.	Ochrona lasów	Prowadzenie prawidłowej gospodarki leśnej	Lesistość [%] (GUS, stan na 31.12.2018 r.)	50,2	Sukcesywne dalsze zwiększenie lub utrzymanie lesistości

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		
			Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	C	D	E	F
					zgodnie z KPZL
21.			Powierzchnia gruntów leśnych [ha] (GUS, stan na 31.12.2018 r.)	33 371,80	Zwiększenie lub utrzymanie lesistości
22.	Ochrona gleb	Racjonalne gospodarowanie zasobami glebowymi	Powierzchnia ogólna gruntów [ha] (Starostwo Powiatowe)	64 350	Odwrócenie tendencji spadkowej
23.			Powierzchnia użytków rolnych [ha] (Starostwo Powiatowe)	22 531	Odwrócenie tendencji spadkowej
24.			Liczba obszarów przemysłowych i zdegradowanych [szt.]	35	Zmniejszenie liczby terenów zdegradowanych poprzez rekultywację
25.	Zasoby naturalne	Ochrona zasobów kopalin	Liczba złóż podlegających Staroście aktualnie eksploatowanych na podstawie wydanych koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	3	Zachowanie lub wzrost

Źródło: Opracowanie własne

10. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Powiat tarnogórski nie jest położony w obszarze przygranicznym, a realizacja projektowanych przedsięwzięć w dokumencie nie tworzy żadnych konsekwencji dla ewentualnych skutków środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne. Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach Programu ma charakter lokalny i ewentualne oddziaływanie projektowanych przedsięwzięć będzie miało jedynie zasięg lokalny. Na etapie sporządzania prognozy stwierdzono, że realizacja działań określonych w projekcie Programu nie wskazuje na możliwość negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

11. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym

Prognoza oddziaływania na środowisko do projektu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2029 wykonana została zgodnie z art. 51 ust. 2 oraz art. 52 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2020 r., poz. 283 t.j. ze zm.). Zakres został uzgodniony z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Katowicach (pismo znak: WOOŚ.411.50.2020.AOK z dnia 29 kwietnia 2020 r.) oraz ze Śląskim Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym (Opinia Sanitarna znak: NS-NZ.9022.22.1.2020 z dnia 21 kwietnia 2020 r.).

Celem prognozy jest identyfikacja potencjalnych oddziaływań skutków wykonania Programu Ochrony Środowiska dla powiatu tarnogórskiego na środowisko i stwierdzenie czy realizacja proponowanych zadań sprzyjać będzie ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi.

Przy opracowywaniu „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029”, wykorzystano następujące opracowania sporządzone na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym:

- Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Strategii „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”,
- Krajowego Programu Ochrony Powietrza do roku 2020 z perspektywą do 2030,
- Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Programu ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz Planu działań na lata 2015-2020,
- Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024,
- Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji. Aktualnie Zarząd Województwa Śląskiego opracowuje projekt Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego,
- Programu ochrony powietrza dla strefy śląskiej mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki w powietrzu,
- Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030,
- Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”,
- Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego do roku 2023 dla terenów poza aglomeracjami, położonych wzdłuż odcinków dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie i odcinków linii kolejowych o natężeniu ruchu powyżej 30 000 pociągów rocznie,
- Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2016-2020 z perspektywą do roku 2024,

- Strategii Rozwoju Powiatu Tarnogórskiego do roku 2022,
- Strategii Rozwoju Turystyki Powiatu Tarnogórskiego na lata 2011-2020,
- Strategii Rozwoju Kultury w Powiecie Tarnogórskim na lata 2010-2020.

W niniejszej Prognozie przeprowadzono ocenę spójności i zgodności Programu Ochrony Środowiska z celami właściwej polityki w zakresie zmian klimatu, w tym w szczególności z zapisami „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

Ponadto oceniono funkcjonowanie korytarzy ekologicznych określonych w opracowaniu pn. „Korytarze ekologiczne w województwie śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Etap I”.

Podstawowym dokumentem określającym cele ochrony środowiska na szczeblu Unii Europejskiej jest Siódmy Ogólny Unijny Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego do 2020 r. Program działań skupia się na trzech obszarach priorytetowych: kapitale naturalnym zasobooszczędnej gospodarce niskoemisyjnej i zdrowiu i dobrostanu ludzi.

Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu związane są z zasobami przyrodniczymi, z jakością powietrza i ochroną klimatu, hałasem, polami elektromagnetycznymi, glebami i zasobami naturalnymi, zagrożeniem wód powierzchniowych i podziemnych, zagrożeniem ze strony powodzi oraz gospodarką odpadami. Kluczowymi aspektami ochrony środowiska na terenie powiatu są:

- ochrona środowiska przyrodniczego przed nadmierną presją antropogeniczną (zagrożenie zachowania odpowiednich struktur i powiązań ekologicznych, niewłaściwie prowadzone zabiegi fitosanitarne i pielęgnacyjne, gospodarka leśna),
- gospodarka wodno-ściekowa (jako źródło zagrożenia jakości wód powierzchniowych i podziemnych),
- lokalne stwierdzenie obecności trichloroetylenem (TRI) i tetrachloroetylenem (PER) w wodzie stanowiące problem w sektorze wód podziemnych.

Dla powierzchni lasów główne zagrożenia związane są z pożarami. Pewne zagrożenie mogą powodować także szkodniki. Zjawisko zanieczyszczenia gleb na terenie powiatu tarnogórskiego odnosić się głównie do obecności metali ciężkich. Z przeprowadzonych w 2015 r. badań wynikało, że przekroczenie dopuszczalnych zawartości metali ciężkich w glebie powiecie tarnogórskim wystąpiło w przypadku miedzi, ołowiu, kadmu, cynku, niklu, rtęci i chromu. Głównymi zagrożeniami dla powierzchni ziemi są:

- istnienie obszarów przemysłowych i zdegradowanych,
- lokalne zanieczyszczenie gleb metalami ciężkimi, miedzią, ołowiem, kadmem, cynkiem, niklem, rtęcią i chromem.

Głównymi zagrożeniami i problemami w ochronie zasobów kopalin są:

- ingerencja w środowisko naturalne powodująca jego zanieczyszczenie lub zubożenie jego walorów,
- przekształcenie krajobrazu, które może być powodem obniżenia wartości estetycznych,
- kosztowny i złożony proces rekultywacji terenów zdegradowanych w wyniku działalności górniczej po zakończeniu eksploatacji,
- nielegalne wydobycie kopalin.

Głównymi źródłami zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych na terenie powiatu tarnogórskiego są:

- odpady przemysłowe i komunalne, które generują do środowiska specyficzne składniki mineralne: siarczany, chlorki oraz metale. Zanieczyszczenia zawarte w odpadach na skutek wymywania przez wody opadowe przedostają się do wód powierzchniowych, a w wyniku infiltracji zanieczyszczają również wody podziemne. Składowiska na terenie powiatu posiadają piezometry, w których mierzony jest poziom lustra wody i badana jakość wody podziemnej,
- istnienie byłych Zakładów Chemicznych „Tarnowskie Góry”,

- lokalne stwierdzenie obecności trichloroetylenem (TRI) i tetrachloroetylenem (PER) w wodzie,
- ścieki komunalne, deszczowe i przemysłowe – pomimo działających oczyszczalni ścieków, ze względu na dość nisko stopień skanalizowania, część ścieków bytowo-gospodarczych odprowadzana jest do cieków powierzchniowych,
- ścieki deszczowe przede wszystkim z centrów miast i gmin, dróg przelotowych oraz parkingów i stacji paliw zanieczyszczają wody powierzchniowe i podziemne głównie substancjami ropopochodnymi spłukiwanymi z nawierzchni,
- brak kanalizacji – z części terenów nie posiadających kanalizacji sanitarnej ścieki odprowadzane są do nieszczelnych, przydomowych osadników – szamb, skąd zanieczyszczenia przedostają się do wód gruntowych oraz do cieków powierzchniowych. Ścieki socjalno-bytowe wprowadzają głównie zanieczyszczenia wyrażone jako BZT₅, ChZT, azot amonowy i fosforany,
- hodowle przemysłowe – najbardziej niebezpieczne dla środowiska wodnego są gospodarstwa rolne prowadzące hodowle, z uwagi na produkowaną gnojowicę. Nieprawidłowe wylewanie gnojowicy na pola i ich nawożenie, zanieczyszcza wody podziemne powodując wzrost zawartości związków azotu, zmianę barwy, zapachu, podwyższoną utlenialność oraz możliwość wystąpienia zanieczyszczeń bakteriologicznych,
- tereny przemysłowe – antropogeniczna zmiana powierzchni terenu w skutek działalności gospodarczej prowadzonej przez zakłady przemysłowe. Dotyczy to również ścieków przemysłowych, niewystarczająco podczyszczonych przed odprowadzeniem. Zagrożenie skażenia gleby występujące na terenach zdegradowanych (poprzemysłowych). Gleby te zawierają ponadnormatywne zawartości metali ciężkich. Zanieczyszczenia te wymywane wodami opadowymi, przedostają się do wód powierzchniowych i podziemnych,
- transport drogowy i kolejowy – zagrożeniem dla środowiska wodnego są spływy opadowe z dróg i nasypów kolejowych, które niosą substancje organiczne (materiały pędne, smary, oleje, środki czyszczące i konserwujące i inne) oraz substancje nieorganiczne (sole używane przy gołoledzi i inne),
- ciekі powierzchniowe prowadzące wody pozaklasowe zanieczyszczenia wód powierzchniowych stają się udziałem również wód podziemnych w obszarach występowania więzi hydraulicznej między nimi i lokalizacji ciekіu w zasięgu wpływu drenażu wywołanego eksploatacją studni.

Podstawowymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie powiatu tarnogórskiego są komunikacja, emisja z zakładów przemysłowych oraz emisja niska. Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze. Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon pojazdów i nawierzchni dróg.

Źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza stanowi działalność przemysłowa zakładów produkcyjnych i usługowych funkcjonujących na terenie powiatu tarnogórskiego, które posiadają decyzje pozwolenia zintegrowane wydane przez Marszałka Województwa Śląskiego.

Niska emisja na terenie powiatu związana jest z indywidualnymi źródłami ciepła w gospodarstwach domowych, które w przeważającej ilości wykorzystują jako źródło energii węgiel kamienny, często gorszego gatunku. Do czasu wejścia w życie uchwały antysmogowej (Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji) dość często spalane były także floty, muły i koncentraty. Aktualnie ich spalanie zdarza się incydentalnie. Ponadto nadal zdarza się niedopuszczalne przepisami prawa spalanie różnego rodzaju materiałów odpadowych, w tym odpadów komunalnych, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym.

Na środowisko powiatu tarnogórskiego, oprócz czynników abiotycznych i biotycznych, oddziaływać będą także czynniki antropogeniczne, tj. przedsięwzięcia inwestycyjne i remontowo-

montażowe określone w harmonogramie Programu: rozbudowa i przebudowa dróg, budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej, budowa budowli przeciwpowodziowych oraz prace termomodernizacyjne budynków użyteczności publicznej. Oddziaływanie to występować będzie przede wszystkim na etapie realizacji inwestycji. W związku z tym zagrożeniem może być:

- zanieczyszczenie substancjami ropopochodnymi w wyniku awarii wykorzystywanego sprzętu i środków transportu,
- naruszenie powierzchni ziemi,
- zakłócenie ruchu drogowego (oraz związane z tym: zwiększona emisja spalin i hałasu z ruchu samochodowego, pylenie z dróg, zmniejszenie bezpieczeństwa na drodze),
- wytwarzanie odpadów budowlanych oraz powstawanie nieużytecznych w danym miejscu mas ziemnych,
- zanieczyszczenie powstającymi odpadami lub niewłaściwie przechowywanymi materiałami,
- emisja spalin i hałasu z maszyn budowlanych,
- konieczność ewentualnej wycinki drzew i krzewów.

Wskazane problemy środowiskowe na terenie powiatu tarnogórskiego znajdują rozwiązanie w ramach zaproponowanych w projekcie POŚ zadań. Natomiast w Prognozie przeanalizowano możliwy wpływ tych zadań na poszczególne elementy środowiska, dziedzictwo kulturowe oraz zdrowie ludzi.

Realizacja POŚ nie pociągnie za sobą transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Zaproponowane do realizacji działania w ramach POŚ mają pozytywny wpływ na środowisko i proponowanie w tym przypadku rozwiązań alternatywnych nie ma uzasadnienia. Rozwiązania alternatywne dla przedsięwzięć poprawiających walory środowiskowe nie mają uzasadnienia zarówno z formalnego, jak i z ekologicznego punktu widzenia. Ponadto prognoza ta ma charakter strategiczny i w związku z tym brak jest możliwości precyzyjnego określenia rozwiązań alternatywnych dla poszczególnych działań.

W niniejszym dokumencie przedstawione zostały działania, które mogą oddziaływać na środowisko. Realizacja części przedsięwzięć będzie zatem wymagać uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięcia, dla której uzyskania konieczne jest opracowanie karty informacyjnej przedsięwzięcia, a w razie konieczności także raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, a także przeprowadzenia kompensacji przyrodniczej.

W trakcie realizacji działań Programu Ochrony Środowiska należy podjąć przede wszystkim środki zapobiegające oraz ograniczające prawdopodobnie negatywne oddziaływanie na środowisko tj.:

- zapewnienie wysokiego poziomu przebiegu procedur oceny oddziaływania na środowisko dla poszczególnych przedsięwzięć z realizacji POŚ,
- miarodajny monitoring stanu środowiska, analiza wyników monitoringu oraz podejmowanie działań adekwatnych do otrzymanych wyników,
- zapewnienie zgodności wydawanych decyzji administracyjnych z POŚ oraz zasadami ochrony środowiska,
- egzekucja zapisów określonych w decyzjach administracyjnych, regulaminach utrzymania czystości i porządku w gminach oraz w przepisach prawnych,
- konsolidacja informacji o stanie i ochronie środowiska (obecnie są one w posiadaniu różnych podmiotów – Urząd Marszałkowski, WIOŚ, RDOŚ, Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, Starostwo Powiatowe, Urzędy Miast i Gmin i inne),
- wzmocnienie (finansowe, merytoryczne, sprzętowe, kadrowe) funkcji kontrolnej służb ochrony środowiska,
- cykl działań edukacyjnych dla społeczeństwa.

Wykaz materiałów:

- 1) Projekt Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2029, Tarnowskie Góry, 2020 r.
- 2) Aktualizacja Programu wodno-środowiskowego kraju, Warszawa 2016 r.
- 3) Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Krupski Młyn za rok 2018.
- 4) Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Miasteczko Śląskie za rok 2018.
- 5) Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Ożarówice w 2017 r.
- 6) Analiza stanu gospodarki odpadami w gminie Radzionków za rok 2018.
- 7) Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Krupski Młyn za 2017 r.
- 8) Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Tarnowskie Góry za rok 2018.
- 9) Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Tworóg w 2018 roku.
- 10) Analiza stanu gospodarki odpadami na terenie gminy Zbrostawice za rok 2018.
- 11) Program małej retencji dla Województwa Śląskiego - aktualizacja 2016, Śląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Katowicach, Katowice 2016 r.
- 12) MIDAS Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy <http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>
- 13) Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, wg stanu na 31.XII.2018 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 2019 r.
- 14) Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, <http://crfop.gdos.gov.pl/>, dostęp dnia 20.04.2020 r.
- 15) Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności, Warszawa 2013 r.
- 16) geoserwis.gdos.gov.pl/mapy
- 17) GUS, Bank Danych Lokalnych.
- 18) <https://www.uke.gov.pl/>
- 19) Klasyfikacja stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych województwa śląskiego za 2018 rok, WIOŚ Katowice, 2018 r.
- 20) Ogólnodostępna Platforma Informacji „Tereny przemysłowe i zdegradowane”, <https://opitpp.orsip.pl/imap/>, dostęp dnia 27.04.2020 r.
- 21) Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022, Katowice 2017 r.
- 22) Program ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mający na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji, Katowice grudzień 2017 r.
- 23) Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Tarnogórskiego na lata 2016-2020, z perspektywą do roku 2024, wrzesień 2015 r.
- 24) Raport o stanie powiatu tarnogórskiego za rok 2018, Tarnowskie Góry, maj 2019 r.
- 25) Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2019 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2024, Katowice, sierpień 2015 r.
- 26) Program wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego, Kraków-Katowice, 2005 r.
- 27) Raport – Właściwe zarządzanie środowiskiem gwarantem bezpieczeństwa i zdrowia mieszkańców powiatu tarnogórskiego, 2015 r.
- 28) Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport wojewódzki za rok 2018, WIOŚ, Katowice, kwiecień 2019 r.
- 29) Opracowanie wyników i ocena klimatu akustycznego w wybranych rejonach dróg na terenie gminy Zbrostawice w 2015 roku, Katowice 2016 r.

- 30) Opracowanie wyników badań i ocena klimatu akustycznego w wybranych rejonach dróg na terenie miasta Radzionków w 2018 roku, Katowice 2019 r.
- 31) Sprawozdanie z badań Nr 1747/2015, pomiary monitoringowe poziomu pól elektromagnetycznych w Tarnowskich Górach, Częstochowa, 2015 r.
- 32) Sprawozdanie z badań Nr 1750/2015, pomiary monitoringowe poziomu pól elektromagnetycznych w Tarnowskich Górach, w dzielnicy Repty, Częstochowa, 2015 r.
- 33) Sprawozdanie z badań Nr 1740/2015, pomiary monitoringowe poziomu pól elektromagnetycznych w Tworogu, Częstochowa, 2015 r.
- 34) Sprawozdanie z badań Nr 1757/2015, pomiary monitoringowe poziomu pól elektromagnetycznych w Zbrostawicach, Częstochowa, 2015 r.
- 35) Sprawozdanie z badań Nr 254/2017, pomiary monitoringowe poziomu pól elektromagnetycznych w Miasteczku Śląskim, Częstochowa, 2017 r.
- 36) Sprawozdanie z badań Nr 105/2018, pomiary monitoringowe poziomu pól elektromagnetycznych w Radzionkowie, Częstochowa, 2018 r.
- 37) Sprawozdanie z badań Nr 1787/2018, pomiary monitoringowe poziomu pól elektromagnetycznych w Tarnowskich Górach, Częstochowa, 2018 r.
- 38) Sprawozdanie z badań Nr 1797/2018, pomiary monitoringowe poziomu pól elektromagnetycznych w Tarnowskich Górach, w dzielnicy Repty, Częstochowa, 2018 r.
- 39) Sprawozdanie z badań Nr 1798/2018, pomiary monitoringowe poziomu pól elektromagnetycznych w Tworogu, Częstochowa, 2018 r.
- 40) Sprawozdanie z badań Nr 1805/2018, pomiary monitoringowe poziomu pól elektromagnetycznych w Zbrostawicach, Częstochowa, 2018 r.
- 41) Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030, Katowice, listopad 2012 r.
- 42) Strategia Rozwoju Powiatu Tarnogórskiego do roku 2022 sierpień 2010 r.
- 43) Strategia rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”, Katowice, lipiec 2013 r.
- 44) www.katowice.pios.gov.pl
- 45) Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Środowiska 2015 r.